

Afpakken & ontnemen

Martin Scharenborg

Heruitgave van de Geschiedenis van het WvSr, geschreven door mr. H.J. Schmidt:

1. Geschiedenis van het WvSr (1881-1886), ISBN 9789463426718
2. Geschiedenis van het WvSr (1881-1886), ISBN 9789463426749
3. Geschiedenis van het WvSr (1881-1886), ISBN 9789463426756
4. Geschiedenis van het WvSr (1881-1886), ISBN 9789463426763
5. Geschiedenis van het WvSr (1886-1901), ISBN 9789463426770

Serie geschiedenis van het strafrecht:

1. Geschiedenis van het WvSr (1886-2017), ISBN 9789462546677
2. Geschiedenis van het WvSr (1886-2017), ISBN 9789462546684
3. Geschiedenis van het WvSr (1886-2017), ISBN 9789462546691

Serie fraude en integriteit:

- Onderzoeken van fraude (ISBN 9789463185141)
- Voorkomen van fraude (ISBN 9789463185172)
- Fraude door ambtenaren (ISBN 9789463185271)
- Fraude door werknemers (ISBN 9789463185240)
- Fraude en accountant (ISBN 9789463185325)
- Uitkeringsfraude (ISBN 9789463185011)
- Faillissementsfraude (ISBN 9789463185073)
- Fraude in het strafrecht (ISBN 9789463185301)

Serie tuchtrecht:

- Tuchtrecht voor accountants (ISBN 9789463185905)
- Tuchtrecht voor advocaten (ISBN 9789463185943)
- Tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders (ISBN 9789463185929)
- Tuchtrecht voor notarissen (ISBN 9789463185882)

Serie strafrecht:

- Witwassen (ISBN 9789403625409)
- Afpakken & ontnemen (ISBN 9789403641584)
- Cybercrime (ISBN 9789463426923)
- Verkeersmisdrijven (ISBN 9789462546707)
- Bewijs in het strafrecht (ISBN 9789463425193)
- Vermogensmisdrijven (ISBN 9789463425827)
- Terrorisme (ISBN 9789463987240)
- Materieel strafrecht (ISBN 9789403634906)
- Gewelddsmisdrijven (ISBN 9789403629100)
- Overtredingen strafrecht (ISBN 9789403629094)
- Drugsdelicten (ISBN 9789403641577)

Copyright

Dit geldt alleen voor de door mij geschreven boeken, de serie geschreven door mr. Schmidt is vrij van auteursrechten.

M. Scharenborg

ISBN: 9789403641584

© 2021 M. Scharenborg

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Voorwoord

Veel delicten worden gepleegd vanuit een geldgedreven motief, men wil er rijker van worden. Nu is de heersende gedachte dat misdaad niet loont maar daarvan is pas sprake als de beloning ook daadwerkelijk wordt afgepakt. Dit gebeurt via het ontnemen van het verkregen wederrechtelijk verkregen voordeel. De laatste jaren wordt echter steeds duidelijker dat ontnemen alleen niet voldoende is. Een meer gecoördineerde aanpak in de vorm van afpakken is noodzakelijk om het gezegde ‘misdad loont niet’ meer recht te doen. Dit boek is geschreven om het afpakken/ontnemen centraal te stellen.

In de tweede druk is ervoor gekozen om in vijf delen belangrijke onderwerpen voor het afpakken uit te werken: beslag (A), afpakmogelijkheden in het strafrecht (B), ontnemen (C), alternatieven voor de ontnemingsprocedure (D) en andere rechtsgebieden (E).

In dit boek worden geen andere onderzoekstactieken beschreven dan reeds in de jurisprudentie zijn uitgewerkt. Het doel is niet de crimineel te informeren, maar de opsporingsambtenaar, advocaat, rechter, officier van justitie of het onderwijs. Dit boek gaat over grenzen en mogelijkheden van het afpakken en ontnemen; over de afpakwetgeving, de toelichting daarop en de uitleg daarvan gegeven door de rechterlijke macht. Voor wat betreft dit laatste met name de Hoge Raad en gerechtshoven.

Nog een opmerking over de term verdachte. In de ontnemingszaak is dit de veroordeelde. De verdachte moet – in beginsel – veroordeeld zijn wil ontneming plaats kunnen vinden. Maar omdat veel ontnemingsonderzoeken samen vallen met het strafonderzoek is nog sprake van een verdachte. Deze wisseling van posities zorgt ervoor dat veelal gekozen wordt voor de term betrokkene als het gaat over ontnemen.

Een inhoudelijke opmerking moet ik maken over de wijze van citeren in dit boek. In sommige gevallen zijn citaten letterlijk opgenomen maar in de meeste gevallen zijn teksten geparafraseerd of anderszins enigszins aangepast (verkort). Aangezien zo veel bronnen zijn geraadpleegd, werd de taalstijl te verschillend om de citaten in volle omvang letterlijk weer te geven. Dit betekent dat de lezer goed doet, althans kan doen, om de oorspronkelijke uitspraken of teksten te raadplegen, zoals opgenomen in de voetnoten. Het gaat hier voor het overgrote deel om bronnen afkomstig van www.wetten.nl of www.rechtspraak.nl.

Om het verwijt van zelfplagiat te voorkomen. Er is gebruik gemaakt van andere boeken uit de Serie strafrecht, met name Bewijs in het strafrecht, Witwassen en Materieel strafrecht.

Inhoudsopgave

Inleiding	12
DEEL A: BESLAG	15
1. Klassiek beslag	17
1.1 Algemeen.....	17
1.1.1 Strafbaar feit.....	17
1.1.2 Soorten klassiek beslag.....	18
1.1.3 Registratie beslag.....	20
1.1.4 Voortduren beslag.....	21
1.1.5 Second opinion.....	22
1.2 Juridisch kader.....	24
1.3 Bestanddelen.....	25
1.3.1 Artikel 94, eerste lid, Sv.....	25
1.3.2 Artikel 94, tweede lid, Sv.....	31
1.3.3 Artikel 94, derde lid, Sv.....	35
2. Conservatoir beslag	39
2.1 Algemeen.....	39
2.1.1 Soorten conservatoir beslag.....	39
2.1.2 Samenloop klassiek en conservatoir beslag.....	40
2.1.3 Eigenaarschap.....	41
2.1.4 Vereenzelviging rechtspersoon.....	42
2.1.5 Machtiging leggen conservatoir beslag.....	43
2.1.6 Hoogte van het bedrag.....	46
2.2 Juridisch kader.....	47
2.3 Bestanddelen.....	49
2.3.1 Artikel 94a, eerste lid, Sv.....	49
2.3.2 Artikel 94a, tweede lid, Sv.....	51
2.3.3 Artikel 94a, derde lid, Sv.....	51
3. Conservatoir beslag: anderbeslag	53
3.1 Algemeen.....	53
3.1.1 Achtergrond.....	53
3.1.2 Verhaalsfrustratie.....	55
3.1.3 Wetenschapsvereiste.....	56
3.1.4 Huwelijksgoederenregime en schenkingen.....	57
3.2 Juridisch kader.....	58
3.3 Bestanddelen.....	58
3.3.1 Artikel 94a, vierde lid, Sv.....	58
3.3.2 Artikel 94a, vijfde lid, Sv.....	60
4. Paulianabeslag	61
4.1 Algemeen.....	61
4.1.1 Paulianabeslag.....	61
4.1.2 Faillietverklaring verdachte/veroordeelde.....	61
4.1.3 Gehomologeerd akkoord.....	63
4.2 Juridisch kader.....	65

4.3 Bestanddelen.....	65
4.3.1 Artikel 94d, eerste lid, Sr.....	65
4.3.2 Artikel 94d, tweede lid, Sr.....	66
4.3.3 Artikel 94d, derde lid, Sr.....	68
4.3.4 Artikel 94d, vierde lid, Sr.....	70
5. Beklagprocedure.....	73
5.1 Beoordelingsmaatstaf.....	73
5.1.1 Schema.....	73
5.1.2 Stap 1.....	74
5.1.3 Stap 2.....	76
5.1.4 Stap 3 (CB en klassiek).....	77
5.1.5 Stap 3 (klassiek).....	78
5.1.6 Stap 3 (CB).....	79
5.1.7 Stap 4a (klassiek).....	79
5.1.8 Stap 4a (CB).....	80
5.1.9 Stap 4b (klassiek).....	81
5.1.10 Stap 4b (CB).....	82
5.1.11 Stap 4c (klassiek).....	83
5.1.12 Stap 4c (CB).....	84
5.2 Proportionaliteit en subsidiariteit.....	85
5.3 Beslag op grond van een ander recht.....	88
5.3.1 Civiel recht.....	88
5.3.2 Bestuursrecht.....	89
5.4 Juridisch kader.....	91
5.5 Bestanddelen.....	94
5.5.1 Artikel 552a, eerste lid, Sv.....	94
5.5.2 Artikel 552a, tweede lid, Sv.....	96
5.5.3 Artikel 552a, derde lid, Sv.....	97
5.5.4 Artikel 552a, vierde lid, Sv.....	98
5.5.5 Artikel 552a, achtste lid, Sv.....	99
5.5.6 Artikel 552a, negende lid, Sv.....	100
6. Capita selecta beslag.....	101
6.1 Machtiging tot vervreemden.....	101
6.1.1 Algemeen.....	101
6.1.2 Juridisch kader.....	102
6.1.3 Bestanddelen.....	102
6.2 Bewaring.....	108
6.2.1 Algemeen.....	108
6.2.2 Juridisch kader.....	109
6.2.3 Bestanddelen.....	110
6.3 Zekerheidstelling/borgsom.....	114
6.3.1 Algemeen.....	114
6.3.2 Juridisch kader.....	115
6.3.3 Bestanddelen.....	116
6.4 Afstand eigendom.....	117
6.4.1 Algemeen.....	117
6.4.2 Juridisch kader.....	119
6.4.3 Bestanddelen.....	119

6.5 Acties derden.....	121
6.5.1 Algemeen.....	121
6.5.2 Faillissement.....	121
6.5.3 Belastingdienst.....	123
6.5.4 Gemeente.....	123
6.5.5 Burger.....	124
DEEL B: STRAFZAAK.....	127
7. De geldboete.....	129
7.1 Algemeen.....	129
7.1.1 Rechtsongelijkheid.....	129
7.1.2 Afroomboete.....	130
7.1.3 Geldboetebeslag.....	134
7.1.4 Draagkracht.....	135
7.2 Juridisch kader.....	137
7.3 Bestanddelen.....	139
7.3.1 Artikel 23 Sr.....	139
7.3.2 Artikel 24 Sr.....	142
7.3.3 Artikel 24c Sr.....	143
8. Bijzondere voorwaarden.....	147
8.1 Algemeen.....	147
8.2 Juridisch kader.....	147
8.3 Bestanddelen.....	148
9. De verbeurdverklaring.....	151
9.1 Algemeen.....	151
9.1.1 Overzicht.....	151
9.1.2 Algemeen.....	152
9.1.3 Voorbeelden.....	157
9.2 Juridisch kader.....	158
9.3 Bestanddelen.....	160
9.3.1 Artikel 9 Sr.....	160
9.3.2 Artikel 33 Sr.....	163
9.3.3 Artikel 33a Sr.....	165
9.3.4 Artikel 33b Sr.....	178
9.3.5 Artikel 33c Sr.....	178
9.3.6 Artikel 34 Sr.....	180
10. Openbaarmaking vonnis.....	185
10.1 Algemeen.....	185
10.2 Juridisch kader.....	186
10.3 Bestanddelen artikel 36 Sr.....	187
11. Ontzetting uit de rechten.....	189
11.1 Algemeen.....	189
11.2 Juridisch kader.....	190
11.3 Bestanddelen.....	190
11.3.1 Artikel 9 Sr.....	190
11.3.2 Artikel 28 Sr.....	191
11.3.3 Artikel 29 Sr.....	196

12. Onttrekking aan het verkeer.....	197
12.1 Algemeen.....	197
12.2 Juridisch kader.....	202
12.3 Bestanddelen.....	202
12.3.1 Artikel 36b Sr.....	202
12.3.2 Artikel 36c Sr.....	208
12.3.3 Artikel 36d Sr.....	213
13. Schadevordering.....	217
13.1 Algemeen.....	217
13.2 Civiele regels schadevergoeding.....	218
13.2.1 Algemeen.....	218
13.2.2 Materiële schade.....	221
13.2.3 Immateriële schade.....	229
13.3 Schadevergoeding.....	235
13.3.1 Algemeen.....	235
13.3.2 Juridisch kader.....	239
13.3.3 Bestanddelen artikel 51f Sv.....	241
13.3.4 Bestanddelen artikel 361 Sv.....	249
13.4 Schadevergoedingsmaatregel.....	251
13.4.1 Algemeen.....	251
13.4.2 Juridisch kader.....	255
13.4.3 Bestanddelen artikel 36f Sr.....	256
13.4.4 Bestanddelen artikel 60a Sr.....	266
DEEL C: ONTNEMEN.....	269
14. Formele kwesties.....	271
14.1 Algemeen.....	271
14.2 Vonnis strafzaak.....	271
14.2.1 Veroordeling.....	271
14.2.2 Vrijspraak.....	272
14.2.3 OVAR.....	275
14.3 Ontnemingsvordering.....	276
14.3.1 Algemeen.....	276
14.3.2 Juridisch kader.....	282
14.3.3 Bestanddelen artikel 311 Sv.....	283
14.3.4 Bestanddelen artikel 511b Sv.....	284
14.3.5 Bestanddelen artikel 511e Sv.....	285
14.4 De bewijspositie.....	286
14.4.1 Bewijscriterium.....	286
14.4.2 Bewijsregels.....	287
14.4.3 Wettige bewijsmiddelen.....	289
14.4.4 Getuigen.....	292
14.4.5 TCI/CIE-informatie.....	294
14.5 Beginselen van een eerlijk proces.....	296
14.5.1 Artikel 6 EVRM.....	296
14.5.2 Beginselen van goede procesorde.....	298

15. Ontnemingsbedrag	301
15.1 Algemeen.....	301
15.1.1 W.v.v.-bedragen.....	301
15.1.2 Witwasbedrag niet zomaar w.v.v.....	303
15.1.3 Daadwerkelijk behaald resultaat.....	306
15.1.4 Waardevermeerdering.....	307
15.1.5 Vereenzelviging bedrijf en natuurlijk persoon.....	309
15.2 Het bedrag.....	310
15.2.1 Opbouw w.v.v.....	310
15.2.2 Direct resultaat.....	310
15.2.3 Vervolgprofijs.....	313
15.2.4 Bespaarde kosten.....	314
15.3 Berekeningsmethoden.....	317
15.3.1 Algemeen.....	317
15.3.2 Transactiebasis.....	319
15.3.3 Extrapolatie.....	321
15.3.4 BOOM-berekening hennep.....	324
15.3.5 Kasopstelling.....	335
15.3.6 Vermogensvergelijking.....	349
15.4 Meerdere verdachten.....	352
16. Ontnemingsmaatregel	357
16.1 Algemeen.....	357
16.2 Juridisch kader.....	359
16.3 Bestanddelen.....	361
16.3.1 Artikel 36e, eerste lid, Sr.....	361
16.3.2 Artikel 36e, tweede lid, Sr.....	362
16.3.3 Artikel 36e, derde lid, Sr.....	369
16.3.4 Artikel 36e, vierde lid, Sr.....	375
16.3.5 Artikel 36e, vijfde lid, Sr.....	375
16.3.6 Artikel 36e, zesde lid, Sr.....	377
16.3.7 Artikel 36e, zevende lid, Sr.....	377
16.3.8 Artikel 36e, achtste lid, Sr.....	379
16.3.9 Artikel 36e, negende lid, Sr.....	381
16.3.10 Artikel 36e, tiende lid, Sr.....	382
16.3.11 Artikel 36e, elfde lid, Sr.....	382
17. Betalingsverplichting	385
17.1 Inleiding.....	385
17.2 Hoofdelijkheid.....	386
17.3 Redelijke termijn.....	389
17.4 Dubbeltellingen.....	392
17.4.1 Algemeen.....	392
17.4.2 Vordering benadeelde partij.....	393
17.4.3 Eerdere ontnemingsvordering.....	397
17.4.4 Afroomboete.....	398
17.4.5 Verbeurdverklaring.....	399
17.4.6 Belastingheffing.....	401
17.4.7 Terugvordering uitkering.....	402
17.5 Draagkracht.....	403

17.6 Vermindering of kwijtschelding.....	405
17.6.1 Algemeen.....	405
17.6.2 Juridisch kader.....	406
17.6.3 Bestanddelen.....	406
17.7 Gratie.....	409
18. Capita selecta ontnemen.....	411
18.1 Het strafrechtelijk financieel onderzoek (s.f.o.).....	411
18.1.1 Algemeen.....	411
18.1.2 Juridisch kader.....	413
18.2 Het strafrechtelijk executie onderzoek (s.e.o.).....	415
18.2.1 Algemeen.....	415
18.2.2 Juridisch kader.....	416
18.3 Gokken.....	420
18.4 Belastingen.....	421
18.5 Uitkering.....	424
18.6 Faillissement.....	426
DEEL D: ALTERNATIEVEN.....	429
19. Transactie.....	431
19.1 Algemeen.....	431
19.2 Juridische kader.....	432
19.3 Aanwijzing hoge transacties.....	434
20. Strafbeschikking.....	437
20.1 Algemeen.....	437
20.2 Juridische kader.....	437
21. Schikking.....	443
21.1 Algemeen.....	443
21.2 Juridische kader.....	444
21.3 Bestanddelen.....	445
DEEL E: ANDERE RECHTSGEBIEDEN.....	449
22. Faillissement.....	451
22.1 Algemeen.....	451
22.2 Aanvragen van het faillissement.....	451
22.3 Gevolgen faillissement.....	453
22.4 Ontnemen in faillissement?.....	454
22.5 Schuldsanering.....	454
22.6 Vrijwillige schuldhulpverlening.....	455
23. Belastingen.....	457
23.1 Algemeen.....	457
23.2 Nadelen belastingheffing.....	457
23.2.1 Onvolledig verhaal of geen strafvervolgning.....	457
23.2.2 Samenloop met ontneming.....	458
23.2.3 Het huidige jaar blijft buiten heffing.....	458
23.3 Voordelen belastingheffing.....	459

24. Uitkeringsinstantie.....	461
24.1 Algemeen.....	461
24.2 Aanwijzing sociale zekerheidsfraude.....	461
24.3 Voordeel uit uitkeringsfraude.....	462
24.4 Terugvordering of schadevordering.....	462
25. Overige.....	465
25.1 Intellectuele eigendomsfraude.....	465
25.2 Arbeidsomstandighedendelicten.....	466
25.3 Bank- en effectenfraude.....	466
26. Preventieve acties.....	469
26.1 Tuchtrect.....	469
26.2 Ontbinden rechtspersonen.....	469
26.3 Toezichthouders.....	470
BIJLAGEN.....	473
Bijlage A Aanwijzing inbeslagneming.....	475
Bijlage B Besluit inbeslaggenomen voorwerpen.....	489
Bijlage C Aanwijzing slachtofferrechten.....	495
Bijlage D Aanwijzing afpakken.....	505
Bijlage E Aanwijzing hoge transacties.....	511
Bijlage F Schadevergoedingsrecht (afdeling 10, titel 1, boek 6 BW).....	517
Toelichting Serie fraude en integriteit.....	523
Toelichting Serie strafrecht.....	525
Toelichting Serie tuchtrect.....	527
Toelichting Serie Geschiedenis van het WvSr.....	527

overzicht

Wat is ontnemen? Als het woordenboek erbij gehaald wordt dan is ontnemen afnemen en afnemen is afpakken. Ergo, ontnemen is dus afpakken. Taalkundig moge dit juist zijn, juridisch is er verschil.

Ontnemen is een reparatoire maatregel waarmee wederrechtelijk verkregen voordeel (hierna w.v.v.) wordt afgenomen van de veroordeelde. Misdaad hoort niet te lonen, de ontnemingsmaatregel zorgt daarvoor. Althans zo is de gedachte.

Maar meer wegen leiden naar Rome. Ontnemen is slechts één vorm van afpakken. Het afpakken betreft het afnemen van w.v.v. van de crimineel, ongeacht door wie. Zolang de crimineel het w.v.v. maar niet houdt. Het maakt niet uit of het wordt afgepakt in de strafzaak (als geldboete, verbeurdverklaring, onttrekking aan het verkeer, ontneming) of als terugvordering van de ten onrechte gekregen sociale uitkering van de uitkeringsinstantie, vereffening van de boedel voor het aflossen van de schulden door de curator, of door inning van verschuldigde belasting door de belastinginspecteur.

Nu mag het niet uitmaken wie het geld afpakt, het maakt wel uit hoe dat gebeurt. Elke procedure heeft specifieke regels. Dit kan soms voor beperkingen zorgen in het terugvorderen van w.v.v. Het strafrecht kan in veel gevallen sneller opereren waardoor strafrechtelijk afpakken veelal de voorkeur geniet. Hetgeen onverlet laat dat rekening moet worden gehouden met andere vormen van afpakken en welke impact dat heeft op strafrechtelijk te ontnemen w.v.v.

Voorgaande richt zich op het resultaat: het af te pakken w.v.v. Van groot belang is te verzekeren dat er überhaupt voorwerpen of geld af te pakken zijn. Zodra een crimineel door krijgt dat hij zijn crimineel verdiende gelden moet afstaan komt hij in de verleiding om zijn vermogen te verbergen. Daarom is bij afpakken van belang dat beslag een hoofdrol krijgt in het opsporingsonderzoek.

Dit betekent dat er (tenminste) drie fases zijn bij ontnemen:

Nu is afpakken vollediger dan ontnemen en daar zijn dan ook meer fasen te onderkennen:

(A) BESLAG			
klassiek beslag (artikel 94 Sv)	conservatoir beslag (artikel 94a-1/2/3 Sv)	conservatoir beslag (artikel 94a-4/5 Sv)	paulianabeslag (artikel 94d Sv)
waarheidsvinding (§ 1.3.1)	GB (§ 2.3.1)	anderbeslag (§ 3)	(§ 4)
aantonen w.v.v. (§ 1.3.1)	w.v.v. (§ 2.3.2)		
verbeurdverklaring (§ 1.3.2)	SV-maatregel (§ 2.3.3)		
onttrekking verkeer (§ 1.3.2)			
klagen over beslag (§ 5)			

(B) STRAFZAAK		
hoofdstraffen	bijkomende straffen	maatregelen
geldboete (§ 7)	verbeurdverklaring (§ 9)	onttrekking verkeer (§ 12)
bijzondere voorwaarden (§ 8)	openbaarmaking vonnis (§ 10)	schadevordering (§ 13)
	ontzetting uit de rechten (§ 11)	

(C) ONTNEMING
maatregel ontneming (§ 14 t/m 18)

(D) ALTERNATIEVEN			
geen vervolging		vervolging	
geen actie	afkopen vervolging (§ 19)	OM (strafbeschikking) (§ 20)	rechter (dagvaarden)
te weinig bewijs: technisch sepot	transactie: einde strafzaak + ontneming	akkoord beide partijen: einde straf- en ontnemingszaak	kan voor zowel strafzaak als ontneming
niet opportuun: beleidsepot		niet akkoord: dagvaarden	kan ook alleen voor strafzaak + schikking voor ontneming (§ 21)

(E) ANDERE RECHTSGEBIEDEN				
faillissement (§ 22)	belastingen (§ 23)	uitkeringen (§ 24)	merkenfraude (§ 25.1)	arbeidsomstandigheden (§ 25.2)

(E) PREVENTIEVE ACTIES		
tucht recht (§ 26.1)	ontbinden rechtspersoon (§ 26.2)	toezichthouders (§ 26.3)

DEEL A: BESLAG

Hoofdstuk 1 Klassiek beslag

1.1 Algemeen

1.1.1 *Strafbaar feit*¹

Strafvorderlijk beslag is een dwangmiddel dat alleen bij een verdenking van een strafbaar feit toegepast mag worden. Dat brengt mee dat de beslissing over beslag deel uitmaakt van de beslissing over vervolging in de strafzaak. Wordt niet meer vervolgd, dan moet een beslissing over het beslag genomen worden. Anders geformuleerd: Op het moment dat blijkt dat het voorwerp niet in relatie staat tot een vervolgbaar strafbaar feit, dan vervalt het strafvorderlijk belang bij het beslag en dient het beslag te worden opgeheven. Let wel, de plicht tot teruggave geldt alleen voor voorwerpen die mogen bestaan. Als een strafzaak inzake verboden wapenbezit wordt geseponneerd wegens onrechtmatig bewijsgaring, dan mag (lees: moet) nog steeds het beslag onttrokken worden aan het verkeer. Hierover later meer.

Beslag vergt twee beslissingen:

- De beslissing over de juridische bestemming is een beoordeling van de grond(en) voor inbeslagname en bepaalt de beslissing die het OM vordert als het beslag door de rechter moet worden afgedaan. Denk aan onttrekking aan het verkeer of verbeurdverklaring.
- De beheerbeslissing is een beoordeling van de noodzaak om het voorwerp fysiek te bewaren totdat het beslag juridisch is afgedaan (vaak door een beslissing van de rechter). Denk aan vernietiging of vervreemding.

De beslagkamer bij het OM en de politie lijken vaak te denken dat na vernietiging of vervreemding het beslag is afgehandeld. Dat is niet het geval. Er moet nog steeds juridisch een beslissing genomen worden. Tenzij de verdachte afstand van eigendom op het voorwerp heeft gedaan.² Bij afstand vallen de beslissingen over de juridische bestemming en die over het feitelijke beheer samen.

Beslag kan in relatie tot de aard van het voorwerp en de juridische bestemming als volgt onderverdeeld worden:

- Waarheidsvindingsbeslag; deze voorwerpen moeten veelal langdurig en onder specialistische condities bewaard blijven zodat het als bewijsmateriaal veilig is en contra-onderzoek mogelijk is.
- Waardebeslag; voor relatief waardevol voorwerpen moet het OM maatregelen nemen om waardevermindering tegen te gaan.

---

¹ Zie ook de Aanwijzing inbeslagname

² Alsook in het atypische geval genoemd in artikel 134 lid 2 onder c.

- Overig beslag; voor (relatief) waardeloze voorwerpen (ter verbeurdverklaring) of een illegaal voorwerp (ter onttrekking aan het verkeer) moet het OM maatregelen nemen om onnodige bewaarkosten te voorkomen.

In de hoofdstukken 1 tot en met 4 gaat het over het juridische beslag. Het feitelijke beslag komt in hoofdstuk 6 aan de orde.

1.1.2 Soorten klassiek beslag

Onder klassiek beslag (artikel 94 Sv) vallen vier vormen:

klassiek beslag op voorwerpen			
tijdelijk		'permanent'	
t.b.v. waarheidsvinding	t.b.v. aantonen w.v.v.	t.b.v. verbeurdverklaring	t.b.v. onttrekken aan het verkeer

einde beslag?		
hoofregel: teruggave beslag aan beslagene (artikel 116 lid 1 Sv)		
<p>Tenzij:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. beslagene afstand heeft gedaan (artikel 116 lid 2 Sv); 2. als ander dan beslagene redelijkerwijs rechthebbende is (artikel 116 lid 2 en 3 Sv); 3. als er (civiel of fiscaal) derdenbeslag rust op het voorwerp (artikel 119 lid 4 Sv) 4. als de beslagene voorkomt op de geconsolideerde Sanctielijst EC (terreurlijst) 		
beëindiging (door OM)	beslissing rechter	handhaven
<p>Beslag beëindigd doordat (artikel 134 Sv):</p> <ol style="list-style-type: none"> a. het inbeslaggenomen voorwerp wordt teruggegeven, dan wel de waarde daarvan wordt uitbetaald; b. het openbaar ministerie de last geeft als bedoeld in artikel 116, tweede lid, onder c; c. de machtiging als bedoeld in artikel 117 is verleend en het voorwerp niet om baat is vervreemd; d. de bewaring ingevolge artikel 118, derde lid, door tijdsverloop is beëindigd en het voorwerp niet om baat is vervreemd. 	<ul style="list-style-type: none"> • verbeurdverklaring • onttrekking aan het verkeer • teruggave aan de beslagene • teruggave aan de rechthebbende • bewaring voor rechthebbende. 	<p>Zaak is in appel zodat beslag gehandhaafd blijft</p>

tijdelijk beslag

Het tijdelijk beslag dient om te kunnen aantonen of een voorwerp de waarheid aan het licht kan brengen (denk aan DNA-onderzoek van een mes) of om w.v.v. aan te tonen (denk aan onderzoek van gevonden *bitcoins* in een doorzoeking of van boekhouding).

Nu geldt het uitgangspunt dat als het belang van strafvordering het voortduren van het beslag niet meer vordert dat teruggave moet worden gelast.³ Dat kan het OM zelf doen op grond van artikel 118 Sv of de rechter kan het bij eindoordeel gelasten op grond van artikel 353 Sv.⁴ Dat maakt het beslag tijdelijk. Afpakken is hier niet het doel, alleen tijdelijk onderzoek van het voorwerp. Hetgeen niet betekent dat een voorwerp voor waarheidsvinding niet ook verbeurdverklaard zou kunnen worden. Dat kan. Denk aan een mes dat eerst op DNA onderzocht wordt en daarna onttrokken wordt aan het verkeer of verbeurd wordt verklaard.

Het is dan ook van belang na te gaan of het voorwerp alleen bewijswaarde heeft en alleen de waarheidsvinding dient. In dat geval moet het na onderzoek teruggegeven worden. Als het voorwerp ook andere belangen dient, dan volgen andere beslissingen. Met betrekking tot het mes: het kan dienen voor het achterhalen van de identiteit via aanwezige vingerafdrukken of DNA. Maar het feit is met het mes begaan zodat verbeurdverklaard onttrekking aan het verkeer zal volgen. Als het gaat om een museumstuk dat op zich mag bestaan, dan kan ook aan ontneming worden gedacht middels conservatoir beslag. Voor een gebruikt mes in een levensdelict is dit niet goed voor te stellen, maar denk aan verzamelde messen die bij een verdachte worden gevonden en die op zich mogen bestaan.

Toch zal over doorverkoop van inbeslaggenomen en verbeurdverklarde goederen goed nagedacht moeten worden. Zo worden hennepplantages in beslag genomen. De hennep wordt vernietigd, maar de groeilampen, dospel-pompen en schakelapparatuur werden vroeger doorverkocht. Om daarna in nieuwe kwekerijen te worden aangetroffen (nog met etiketten van de veiling erop). Dat was niet de bedoeling. Daarop worden thans materialen voor kwekerijen vernietigd, ook al mag het voorwerp op zich bestaan.

'permanent' beslag

Het 'permanente' beslag heeft tot doel het ontvreemden van het eigendom omdat het voorwerp gekoppeld kan worden aan een strafbaar feit (verbeurdverklaren) of omdat het voorwerp niet mag bestaan (onttrekken). Hiervoor maakt het niet uit of het onderzoek wel of niet is afgerond, het raakt de waarheidsvinding niet (hetgeen onverlet laat dat wel eerst het onderzoek afgerond moet zijn voordat het vernietigd of vervreemd wordt). Daarom wordt het ook als 'permanent' geduid. Het doel is het afpakken van het voorwerp.

De opsporingsautoriteiten leggen het beslag en het is de rechter die beoordeelt of het voorwerp wel of niet van de beslagene afgepakt moet worden. Dit zal in de strafzaak bij vonnis worden bepaald.

De regels omtrent de bijkomende straf verbeurdverklaring en de maatregel van onttrekking aan het verkeer zijn uitgewerkt in deel B.

---

³ Hoge Raad 03-04-2012, ECLI:NL:HR:2012:BV6978

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 1989-1990, 21 504, nr. 3

Tot slot nog het volgende. De bevoegdheid om tot beslaglegging over te gaan is opgenomen in de artikelen 95 tot en met 114 Sv. Deze artikelen worden in dit boek niet nader toegelicht. Hiervoor wordt verwezen naar het boek *Bewijs in het strafrecht* uit de serie *strafrecht*.

Opgemerkt moet worden dat bij de uitoefening van bevoegdheden weerstand kan worden ondervonden door mensen ter plaatse (de verdachte, diens familie of vrienden). Daartegen kan opgetreden worden op grond van de artikelen 124 of 125 Sv. Dit wordt niet nader toegelicht.

De beslagregeling in geval van uitlevering wordt niet behandeld. Zoals gesteld, het gaat hier om afpakken. Niet om een integrale behandeling van de beslagregeling.

1.1.3 Registratie beslag

Het is van belang te weten welke voorwerpen in beslag zijn genomen door de opsporingsautoriteiten. Daarom bepaalt artikel 94, derde lid, Sv dat de opsporingsambtenaar van de inbeslagneming een kennisgeving van inbeslagneming opmaakt (een kvi). Dit geeft de verdachte duidelijkheid omtrent de bij hem in beslaggenomen goederen. Hij dient daarvan zo spoedig mogelijk een bewijs van ontvangst te krijgen.

Vervolgens verplicht artikel 309 Sv de officier van justitie om in de strafzaak een lijst aan de rechtbank over te leggen met vermelding van inbeslaggenomen, nog niet teruggegeven voorwerpen. Deze beslaglijst betreft het klassiek beslag (artikel 94 Sv).

Nu kan het zijn dat er een vervreemding heeft plaatsgevonden op grond van artikel 117 Sv. In dat geval doet de officier van justitie mededeling van de opbrengst van de voorwerpen aan de rechtbank.

Met voorgaande wordt de rechtbank in staat gesteld een beslissing over de inbeslaggenomen voorwerpen te nemen.

Voorgaande gaat in de praktijk wel eens fout: er is geen beslaglijst ter terechtzitting of kvi's ontbreken. Wat dan?

De rechtspraak maakt duidelijk dat de feitelijke situatie geldt en niet de formele. Het ontbreken van een kvi of beslaglijst betekent niet dat er geen voorwerpen in beslag zijn genomen. Zelfs het niet opgenomen zijn van een voorwerp in een proces-verbaal van bevindingen dat is opgesteld naar aanleiding van de doorzoeking of op de lijst van inbeslaggenomen goederen die de R-C heeft opgesteld betekent nog niet dat een voorwerp niet in beslag is genomen.⁵ Het betekent alleen dat er geen bewijs van inbeslagneming is in de vorm van een kvi of beslaglijst. Meer niet. Kan op andere wijze het beslag aangetoond worden, dan bestaat het beslag, ongeacht het ontbreken van formele stukken.

---

⁵ Hoge Raad 21-03-2017, ECLI:NL:HR:2017:479

Aan de conclusie dat de laptop met toebehoren niet in beslag is genomen heeft de rechtbank ten grondslag gelegd dat van de inbeslagneming geen kennisgeving van inbeslagneming bestaat en dat de klager onvoldoende heeft kunnen aantonen dat deze voorwerpen in beslag zijn genomen.

Hoge Raad: evenwel kan uit de eerstgenoemde omstandigheid niet zonder meer volgen dat geen inbeslagneming van de voorwerpen heeft plaatsgevonden, terwijl het oordeel van de rechtbank dat de klager onvoldoende heeft kunnen aantonen dat deze voorwerpen in beslag zijn genomen ontoereikend is gemotiveerd in het licht van hetgeen door klager is aangevoerd.⁶

Het oordeel van het hof dat er geen rechtsbasis is voor enige beslissing omtrent het inbeslaggenomen geld omdat een officiële kennisgeving van inbeslagneming van het geld ontbreekt is onjuist. Voor het antwoord op de vraag of een goed in beslag is genomen, is niet doorslaggevend of dat goed is vermeld op een kennisgeving van inbeslagname, in een proces-verbaal van bevindingen, of op de lijst van inbeslaggenomen goederen.

In aanmerking genomen dat het hof heeft vastgesteld dat het strafdossier aanwijzingen bevat dat in deze strafzaak geld in beslag is genomen, had het hof over dat inbeslaggenomen geld een beslissing moeten nemen.⁷

Uit de kvi blijkt dat waardebeslag is gelegd op 12.096 euro, althans op de toekomstige vordering van de verdachte op zijn voormalige werkgever tot dat bedrag in verband met de beëindiging van zijn dienstverband. Hoewel op de kvi is aangekruist dat het een '94 strafvordering' derdebeslag betreft, gaat het hof daar niet vanuit. Immers, een beslag op grond van artikel 94 Sv verhoudt zich niet met de aard van het inbeslaggenomen goed, te weten een vordering van de verdachte op een derde. Niet valt in te zien hoe dit beslag de 'waarheidsvinding' kan dienen. In genoemde kvi is expliciet aangegeven dat het beslag een 'waardebeslag' betreft en uit de stukken in het dossier blijkt dat een machtiging conservatoir beslag door de R-C is verleend. Het hof neemt in aanmerking dat de officier van justitie ook heeft bevestigd dat er conservatoir beslag rust op deze vordering. Op grond van het voorgaande is het hof van oordeel dat het ervoor gehouden moet worden dat er geen beslag als bedoeld in artikel 94 Sv op de vordering van 12.096 euro rust. Het hof zal dan ook geen beslissing nemen met betrekking tot deze vordering.⁸

1.1.4 Voortduren beslag

Hoe lang mag een beslag voortduren? Zolang het strafvorderlijk belang dit vereist. De rechter mag hierbij (in een raadkamerprocedure) geen onredelijke druk op het OM zetten. Zo kost het onderzoeken van boekhouding tijd.

De rechtbank heeft overwogen dat het OM voldoende tijd heeft gehad om de inbeslaggenomen bedrijfsadministratie te onderzoeken dan wel kopieën te maken. Volgens de rechtbank verlangt het belang van de waarheidsvinding niet langer dat het beslag wordt voortgezet.

Hof: dit oordeel is niet begrijpelijk, mede gelet op het korte tijdsverloop dat is verstreken tussen de datum van inbeslagneming (26-05-2015), de behandeling in raadkamer (23-06-2015) en de bestreden beslissing (21-07-2015), alsook in het licht van hetgeen in raadkamer door de officier van justitie is aangevoerd.⁹

---

⁶ Hoge Raad 19-06-2018, ECLI:NL:HR:2018:949

⁷ Hoge Raad 25-05-2021, ECLI:NL:HR:2021:777

⁸ Hof Amsterdam 05-10-2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:2571

⁹ Hoge Raad 30-08-2016, ECLI:NL:HR:2016:2006

Het beslag kan niet alleen voortduren in eerste aanleg, het kan gerechtvaardigd zijn het beslag te handhaven in tweede aanleg. Het tijdelijk beslag ten behoeve van de waarheidsvinding kan nog steeds aan de orde zijn “zolang de strafzaak nog niet definitief is geëindigd. Dit uitgangspunt heeft geen uitzondering voor inbeslaggenomen drugs en verpakkingen van die drugs”, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden.¹⁰

Er kan immers in hogere beroep opnieuw onderzoek plaatsvinden naar de drugs. Het (voortijdig) vernietigen van inbeslaggenomen drugs en verpakkingen in opdracht van het OM is onrechtmatig. Moeten er gevolgen aan zo'n vormverzuim verbonden worden? Hoge Raad: “Er is geen gerechtvaardigd belang van verdachte geschaad, zodat in dat opzicht niet kan worden gezegd dat sprake is van een zodanig ernstige inbreuk op de beginselen van een behoorlijke procesorde dat daarom het openbaar ministerie niet ontvankelijk moet worden verklaard. Evenmin is aannemelijk geworden dat een en ander is geschied met grove veronachtzaming van de belangen van de verdachte, waardoor aan diens recht op een eerlijke behandeling van zijn zaak is tekort gedaan. Geen rechtsregel verplicht de officier van justitie of enige andere opsporingsautoriteit ten behoeve van de waarheidsvinding van inbeslaggenomen drugs en/of verpakkingen daarvan foto's te maken.”¹¹

Ook na een onherroepelijke uitspraak kan onder omstandigheden het beslag blijven voortduren. Bijvoorbeeld na vrijspraak van een verdachte, zodat het bewijs voor opsporing van een NN-verdachte nog nodig is.

Door vrijspraak van de verdachte van de woningoverval is de overval nog steeds niet opgelost. Het onder beslag houden van de handschoenen met sporen van het slachtoffer blijft dan ook van belang voor de waarheidsvinding. Het hof zal gelasten dat het beslag op dit voorwerp voortduurt.¹²

1.1.5 *Second opinion*

Het beslag wegens waarheidsvinding dient niet alleen de opsporing, ook de verdediging kan een belang hierbij hebben. De verdachte mag onderzoekswensen indienen met betrekking tot het beslag, zoals een verzoek om tegenonderzoek (contra-expertise), een *second opinion*. Dit recht wordt verstoord bij voortijdige vernietiging van beslag. Een dergelijk handelen kan in strijd zijn met het beginsel van *equality of arms*), maar dat hoeft niet.

Het hof is van oordeel dat met het vroegtijdig vernietigen van alle monsters van de in een zeecontainer aangetroffen vermeende cocaïne een inbreuk is gemaakt op een fundamenteel element van verdachtes recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6, eerste lid van het EVRM, meer in het bijzonder van het daarin vervatte beginsel van '*equality of arms*'.¹³

---

¹⁰ Hoge Raad 24-06-2003, ECLI:NL:HR:2003:AF8670

¹¹ Hoge Raad 24-06-2003, ECLI:NL:HR:2003:AF8670

¹² Hof Arnhem-Leeuwarden 23-07-2015, ECLI:NL:GHARL:2015:5572

¹³ Hof 's-Hertogenbosch 23-04-2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:BZ8257

Hoge Raad: de omstandigheid dat het voor het verrichten van een tegenonderzoek bestemde materiaal in het ongerede is geraakt, brengt niet mede dat de verkrijging van het bewijsmateriaal als 'resultaat' van dat in het ongerede raken en reeds op die grond als onrechtmatig moet worden aangemerkt. Het vernietigen van monsters betekent niet zonder meer een inbreuk van 'equality of arms'.¹⁴

Het voortijdig vernietigen van beslag kan/zal een vormverzuim opleveren, maar de gevolgen ervan kunnen (soms) beperkt blijven.

De aan de verdachte toebehorende Ford Escort was in beslag genomen op grond van artikel 94 Sv. Op grond van artikel 116 Sv had deze teruggegeven behoren te worden aan de beslagene op het moment dat het belang van strafvordering zich niet meer verzette tegen de teruggave. De politie heeft de auto echter laten vernietigen. Dit omdat afstand van de auto was gedaan door een mevrouw. Nog daargelaten dat deze verklaring niet schriftelijk was vastgelegd mag niet zonder meer ervan uit worden gegaan dat deze mevrouw daartoe door de verdachte was gemachtigd. Aangezien de auto niet is teruggegeven aan de beslagene dan wel aan de tenaamgestelde is sprake van een vormverzuim.

Welke gevolgen dienen aan het vormverzuim te worden verbonden? De verdachte had reeds uitgebreid verklaard over de exacte toedracht van de schietpartij in de bewuste auto, zodat het OM redelijkerwijs niet hoefde te verwachten dat nadien alsnog door de verdachte om nader onderzoek aan of in de auto zou worden verzocht. Bovendien waren relevante onderdelen uit de auto veiliggesteld en nog steeds voor onderzoek beschikbaar. Bovendien was het de verdachte zelf die de auto korte tijd na het schietincident in brand had gestoken waardoor de mogelijkheden voor onderzoek naar eventuele sporen ernstig waren beperkt. Dientengevolge kan het OM slechts in zeer beperkte mate een verwijt worden gemaakt van het begane verzuim.¹⁵

Het OM heeft een ernstige fout gemaakt door, zonder aannemelijke reden, hangende het hoger beroep, het wapen waarmee het delict is begaan te vernietigen. Daarbij maakt het geen verschil dat door het OM slechts een beslissing tot vervreemding van het wapen is genomen, terwijl de beslissing tot vernietiging van het wapen reeds door de politie is genomen. De wet liet beide beslissingen niet toe. Als gevolg van deze fout is het niet meer mogelijk om nader technisch onderzoek uit te voeren aan het wapen. Niet alleen het belang van de verdediging, maar ook de waarheidsvinding hadden daardoor ernstig kunnen worden geschaad.

Het hof stelt echter vast dat in dit bijzondere geval van wezenlijk nadeel voor de verdachte als gevolg van het vernietigen van het wapen geen sprake is. De kans dat nadere schietproeven met het vernietigde wapen het gewenste resultaat zouden opleveren, is zeer gering. Daartoe zou men moeten weten wat de aard was van het object waarop de door verdachte afgevuurde kogel zou moeten zijn gericocheerd: ging het om natuursteen, betonblok, tegel of metaal? Dit gegeven is niet meer te achterhalen. De resultaten van schietproeven zouden met veel onzekerheid omgeven blijven. Daarbij speelt mede een rol dat onbekend is waar het slachtoffer zich precies bevond toen zij geraakt werd. Verder heeft de verdediging op geen enkel moment om een nader onderzoek aan of met het wapen gevraagd.¹⁶

Ten aanzien van de in beslag genomen vuurwapens en patroonmagazijnen heeft de verdediging om een contra-expertise gevraagd. Met de verdediging is het hof van oordeel dat sprake is van een onherstelbaar vormverzuim, nu met de vernietiging van de in beslag genomen wapens en de patroonmagazijnen is voorbijgegaan aan het bepaalde in artikel 117, eerste lid, Sv.

¹⁴ Hoge Raad 17-06-2014, ECLI:NL:HR:2014:1451

¹⁵ Hof 's-Gravenhage 23-04-2004, ECLI:NL:GHSGR:2004:A09376

¹⁶ Hof 's-Hertogenbosch 06-04-2010, ECLI:NL:GHSHE:2010:BM0025

Het hof is van oordeel dat de onmogelijkheid van een tegenonderzoek niet in de weg staat aan een eerlijke procesvoering als bedoeld in artikel 6 van het EVRM. Voor strafvermindering ziet het hof geen aanleiding nu van een daadwerkelijk nadeel van de verdachte niet is gebleken. Het hof is van oordeel dat rekening houdend met de factoren genoemd in artikel 359a, tweede lid, Sv, kan worden volstaan met de vaststelling dat een onherstelbaar vormverzuim is begaan.¹⁷

1.2 Juridisch kader

Artikel 94 Sv

1 Vatbaar voor inbeslagneming zijn alle voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel, als bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht, aan te tonen.

2 Voorts zijn vatbaar voor inbeslagneming alle voorwerpen welke verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer kan worden bevolen.

3 Van de inbeslagneming van een voorwerp wordt, ook in geval de bevoegdheid tot inbeslagneming toekomt aan de rechter-commissaris of de officier van justitie, door de opsporingsambtenaar een kennisgeving van inbeslagneming opgemaakt. Zoveel mogelijk wordt aan degene bij wie een voorwerp is inbeslaggenomen, een bewijs van ontvangst afgegeven. De opsporingsambtenaar stelt de kennisgeving zo spoedig mogelijk in handen van de hulpofficier van justitie teneinde te doen beoordelen of het beslag moet worden gehandhaafd.

Artikel 94b Sv

Voor de toepassing van de artikelen 94 en 94a geldt:

1°. dat beslag op vorderingen wordt gelegd en beëindigd door een schriftelijke kennisgeving aan de schuldenaar;

2°. dat beslag op rechten aan toonder of order geschiedt door beslag op het papier;

3°. dat bij het leggen van beslag op aandelen en effecten op naam en bij het leggen en beëindigen van beslag op onroerende registergoederen de tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder wordt ingeroepen en formaliteiten in acht genomen worden welke ingevolge het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gelden ten aanzien van de mededeling of aanzegging van de inbeslagneming, dan wel de betekening van het proces-verbaal van inbeslagneming, de aantekening, inschrijving of doorhaling in registers en de betekening daarvan aan derden;

4°. dat bij het leggen en beëindigen van beslag op schepen en luchtvaartuigen formaliteiten in acht genomen worden welke ingevolge het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gelden ten aanzien van de betekening van het proces-verbaal van inbeslagneming, en ingevolge enige regeling inzake teboekgestelde schepen, onderscheidenlijk luchtvaartuigen ten aanzien van de inschrijving en doorhaling daarvan in registers.

Artikel 539p Sv

1 Opsporingsambtenaren zijn te allen tijde bevoegd tot inbeslagneming van daarvoor vatbare voorwerpen en kunnen daartoe hun uitlevering vorderen. De officier van justitie kan de inbeslagneming van daarvoor vatbare voorwerpen bevelen.

2 In geval van ontdekking op heterdaad komen de bevoegdheden, genoemd in de eerste volzin van het vorige lid, toe aan de commandant, aan de schipper en aan de gezagvoerder van het luchtvaartuig, voorzover ter plaatse geen opsporingsambtenaar aanwezig is.

3 Met betrekking tot de overlevering van het inbeslaggenomen voorwerp is artikel 539i van overeenkomstige toepassing.

¹⁷ Hof Arnhem-Leeuwarden 09-02-2017, ECLI:NL:GHARL:2017:1009

Artikel 539q Sv

De officier van justitie kan een inbeslaggenomen voorwerp doen teruggeven, voordat het onder de hoede is gesteld van de bewaarder. De last tot teruggave wordt gericht tot hem die het voorwerp onder zich heeft. Deze is verplicht daaraan onmiddellijk te voldoen.

Artikel 551 Sv

1 In geval van verdenking van een strafbaar feit als omschreven in de artikelen 92 tot en met 96, 97a tot en met 98c, 240, 240a, 240b, 248a, 250 en 273f van het Wetboek van Strafrecht zijn de in artikel 141 bedoelde ambtenaren bevoegd ter inbeslagneming de uitlevering te vorderen van alle voor inbeslagneming vatbare voorwerpen, voor zover de vordering tot uitlevering ertoe strekt om hun verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer mogelijk te maken, en die voorwerpen na uitlevering in beslag te nemen. Artikel 96a, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2 Zij hebben toegang tot alle plaatsen, waar redelijkerwijs vermoed kan worden, dat een zodanig strafbaar feit wordt begaan.

Zie ook de Aanwijzing inbeslagneming (zie bijlage A).

1.3 Bestanddelen

1.3.1 Artikel 94, eerste lid, Sv

«vatbaar voor inbeslagneming»

Wat moet onder inbeslagneming van een voorwerp worden verstaan? Artikel 134, eerste lid, Sv: "het onder zich nemen of gaan houden van dat voorwerp ten behoeve van de strafvordering."

De regeling inzake inbeslagneming is nader toegelicht in de Aanwijzing inbeslagneming: "Toepassing van dit dwangmiddel vormt een inbreuk op de civiele rechten van de rechthebbende(n) (te weten: de eigenaren of de houder): het voorwerp wordt uit diens beschikkingsmacht gehaald. Inbeslagneming dient zorgvuldig en proportioneel te worden toegepast.

In deze aanwijzing wordt degene onder wie een voorwerp in beslag wordt genomen, aangeduid als de beslagene. De beslagene is niet altijd de eigenaar van het inbeslaggenomen voorwerp."¹⁸

"Er wordt tot inbeslagneming overgegaan als dit in het belang is van strafvordering. De opsporingsambtenaar neemt geen voorwerpen in beslag als er geen enkel verband is tussen dit voorwerp en het te onderzoeken strafbare feit (behoudens conservatoir beslag)."¹⁹

«voorwerpen»²⁰

Wat omvat voorwerpen? Blijkens artikel 94a, zesde lid, Sv moet onder voorwerpen worden verstaan alle zaken en alle vermogensrechten.

¹⁸ Aanwijzing inbeslagneming

¹⁹ Aanwijzing inbeslagneming

²⁰ Afkomstig uit het boek *Overtredingen* uit de Serie strafrecht.

Dat lijkt een verwijzing te zijn naar het civiel recht daar het strafrecht het begrip zaken niet nader definieert. Nu is in artikel 3:1 Burgerlijk Wetboek opgenomen dat goederen alle zaken en alle vermogensrechten zijn. Daaruit zou de conclusie getrokken kunnen worden dat goederen voorwerpen zijn. Maar mag dit? Mag zomaar naar een ander rechtsgebied gegaan worden? Op zich worden juridische begrippen begrenst door het eigen rechtsgebied. Zo komt het begrip «goed» een autonome strafrechtelijke betekenis toe.²¹ Dit laat onverlet dat ook de wetgever leentjebuurt speelt met begrippen uit andere rechtsgebieden, zoals het civiel recht voor uitleg van termen in het strafrecht. Maar zo onderkent de wetgever: “Hoewel een term uiteraard niet noodzakelijkerwijze in het burgerlijk recht dezelfde betekenis behoeft te hebben als in het strafrecht.”²²

Het civiel recht gaat uit van het begrip goederen. Het strafrecht kent het begrip goederen in delicten als diefstal, verduistering en oplichting, maar kent ook het begrip voorwerp in het delict witwassen, alsook in de verbeurdverklaring en de onttrekking aan het verkeer. Voor het begrip «goed» stelde een AG: “Er is geen aanleiding om dat begrip per delict een eigen betekenis te geven.”²³

Dus «goed» (en naar ik aanneem ook «voorwerp») heeft binnen het strafrecht eenzelfde betekenis. Eenzelfde betekenis dat alleen geldt voor het strafrecht, het begrip «goed» komt immers een autonome strafrechtelijke betekenis toe.²⁴ Daarmee wordt bedoeld dat het begrip “in het materiële strafrecht autonoom in die zin dat de betekenis niet noodzakelijkerwijs volledig samenvalt met de betekenis die in andere rechtsgebieden aan dat begrip wordt gegeven.”²⁵ Zoals met het civiel recht. De vraag is dus niet of een «goed» ook een «voorwerp» omvat, de vraag is of een strafrechtelijk «goed» ook een civielrechtelijk «goed» is. En dat is maar deels het geval.

Goed in civiel recht

Artikel 3:1 BW bepaalt dat goederen alle zaken en alle vermogensrechten zijn. En dan pelt het Burgerlijk Wetboek de begrippen verder af:

- Zaken zijn “de voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten” (artikel 3:2 BW). Deze kunnen roerend of onroerend zijn. Dieren zijn zowel geen zaken, maar worden er wel mee gelijkgesteld (artikel 3:2a BW).
- Vermogensrechten zijn “rechten die, hetzij afzonderlijk hetzij tezamen met een ander recht, overdraagbaar zijn, of toe strekken de rechthebbende stoffelijk voordeel te verschaffen, ofwel verkregen zijn in ruil voor verstrekt of in het vooruitzicht gesteld stoffelijk voordeel” (artikel 3:6 BW). Denk aan een auteursrecht of een octrooirecht.

---

²¹ Hoge Raad 05-01-2016, ECLI:NL:HR:2016:7

²² Tweede Kamer, vergaderjaar 1954-1955, 3 771, nr. 3, pag. 17.

²³ Parket bij de Hoge Raad 06-10-2015, ECLI:NL:PHR:2015:2466

²⁴ Hoge Raad 05-01-2016, ECLI:NL:HR:2016:7

²⁵ Parket bij de Hoge Raad 06-10-2015, ECLI:NL:PHR:2015:2466

Dit betekent dat in het civiel recht een zaak stoffelijk moet zijn. Fysiek van aard. Dat betekent dat elektriciteit civielrechtelijk gezien geen zaak is. Het is niet voor menselijke beheersing vatbaar zonder een hulpmiddel. Zonder batterij of accu (wat dus wel zaken zijn) gaat stroom door een mens heen. Zo is ook een virtueel object in een computerspel geen zaak, de harde schijf waar de data op staat wel.

Dit is strafrechtelijk onbevredigend. De Hoge Raad heeft dan ook een eigen invulling gegeven aan het strafrechtelijk begrip «goed».

Goed in strafrecht

De Hoge Raad heeft in de loop der jaren, beginnende bij het Electriciteits-arrest²⁶, het begrip «goed» nader gedefinieerd. Er is sprake van een «goed» als:²⁷

1. het een zelfstandig bestaan leidt;
2. het overdraagbaar is door het handelen van mensen;
3. het een waarde in het economisch verkeer bevat;
4. het toegeëigend kan worden;
5. degene met feitelijke macht over het goed deze verliest als een ander zich die feitelijke macht verschafft;
6. wordt gelet op de functie van het object in het maatschappelijk verkeer;
7. wordt gelet op een redelijke uitleg van de wet.

Dit betekent dat geestesproducten zoals een auteursrecht of een octrooi geen «goed» zijn.²⁸ Maar elektriciteit is dat wel. Voor elektriciteit geldt dat het niet stoffelijk is, maar die eis stelt de Hoge Raad ook niet. Het moet zelfstandig bestaan. Elektriciteit moet opgewekt (of van bliksem afgevangen) worden maar het 'bestaat' daarna wel. Het gaat door kabels. Nu is het niet beet te pakken (vatbaar) maar middels batterij of accu is het overdraagbaar en daardoor kan het toegeëigend worden. Elektriciteit heeft waarde en wordt als goed in rekening gebracht. Ergo, een «goed» in strafrechtelijke zin.

Daarna volgde giraal geld, belminuten en een virtueel amulet en masker in het *online* spel Runescape²⁹. Dit laatste is bijzonder omdat software geen goed is (geen verlies van eigendom). Maar in het computerspel kan men wel het bezit van een virtueel goed verliezen.

Maar zo ook onderkende de Hoge Raad: "De enkele omstandigheid dat een object ook eigenschappen heeft van gegevens in de zin van art. 80quinquies Sr brengt niet mee dat dit object reeds daarom niet meer als goed in de zin van art. 310 Sr kan worden aangemerkt. Opmerking verdient daarbij dat zich gemakkelijk grensgevallen kunnen voordoen, waarbij de desbetreffende niet-stoffelijke zaken zowel kenmerken van een goed als van gegevens vertonen.

---

²⁶ Hoge Raad 23-05-1921, NJ 1921, pag. 564

²⁷ Hoge Raad 11-05-1982, NJ 1982, 583; Hoge Raad 23-05-1921, NJ 1921, pag. 564; Hoge Raad 03-12-1996, NJ 1997, 574

²⁸ Hoge Raad 23-05-1921, NJ 1921, pag. 564

²⁹ Hoge Raad 31-01-2012, ECLI:NL:HR:2012:BQ9251

In een dergelijk geval is de kwalificatie sterk afhankelijk van de omstandigheden van het geval en de waardering daarvan door de rechter.³⁰

Voorbeelden wat strafrechtelijk als «goed» is aangemerkt:

- cocaïne;³¹
- verblijfsvergunning (want afgegeven in de vorm van een document);³²
- virtueel amulet en masker in het online spel Runescape;³³
- belminuten en sms-berichten;³⁴
- giraal geld;³⁵
- *credits* (van een telefoonaccount).³⁶

Voorbeelden wat strafrechtelijk niet als «goed» is aangemerkt:

- het recht op verlofdagen (niet vatbaar voor menselijke beheersing noch vatbaar voor overdracht);³⁷
- pincode (raakt niet uit de macht van de eigenaar);³⁸
- computergegevens (die worden gekopieerd);³⁹
- auteursrecht (geestesproduct);⁴⁰
- octrooi (geestesproduct).⁴¹

Voorwerp in strafrecht

Nu de goederen nader geduid zijn, wat is dan een «voorwerp»? De wetgever heeft dit in verschillende artikelen omschreven als “Onder voorwerpen worden verstaan alle zaken en alle vermogensrechten.”

Het bijzondere is dat de wetgever er niet voor gekozen heeft het begrip «voorwerp» in titel IX van boek 1 op te nemen, zodat het geen algemene werking heeft. Hierdoor is de omschrijving van «voorwerp» beperkt tot zes specifieke delicten: de artikelen 33a lid 4, 36e lid 6, 46, 420bis lid 2, 420quater lid 2 en 421 lid 2 Sr.

Waarom is dit van belang? Omdat de wetgever tegen de beperking van de strafrechtelijke uitleg van «goed» aan is gelopen bij het delict witwassen: “In de context van het witwassen komt mij de term «goed» echter als te beperkt voor. Van die term is namelijk niet geheel duidelijk in hoeverre er meer onder valt dan alleen stoffelijke voorwerpen (de Hoge Raad heeft er bijvoorbeeld wel elektrische energie onder gevat).

---

³⁰ Hoge Raad 31-01-2012, ECLI:NL:HR:2012:BQ9251

³¹ Hoge Raad 07-07-2015, ECLI:NL:HR:2015:1786

³² Hoge Raad 28-05-2013, ECLI:NL:HR:2013:CA0799

³³ Hoge Raad 31-01-2012, ECLI:NL:HR:2012:BQ9251

³⁴ Hoge Raad 31-01-2012, ECLI:NL:HR:2012:BQ6575

³⁵ Hoge Raad 11-05-1982, NJ 1982, 583

³⁶ Hoge Raad 17-04-2012, ECLI:NL:HR:2012:BV9064

³⁷ Hoge Raad 05-01-2016, ECLI:NL:HR:2016:7

³⁸ Hoge Raad 13-06-1995, NJ 1995, 635

³⁹ Hoge Raad 03-12-1996, NJ 1997, 574

⁴⁰ Hoge Raad 23-05-1921, NJ 1921, pag. 564

⁴¹ Hoge Raad 23-05-1921, NJ 1921, pag. 564

De voorkeur voor een ruim begrip «voorwerpen» boven «goed» heeft bovendien te maken met de wens om ook de indirecte opbrengsten van misdrijven onder de nieuwe bepaling te brengen. Juist bij de vervanging van de oorspronkelijke uit misdrijf verkregen voorwerpen door andere, zal nogal eens sprake zijn van de verkrijging van een vermogensrecht.⁴²

Daarop is bij de verbeurdverklaring, ontneming, witwassen en terrorismefinanciering ervoor gekozen om ook vermogensrechten aan te merken als voorwerpen.

«die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen»⁴³

Ten behoeve van de waarheidsvinding mag onderzoek worden gedaan aan inbeslaggenomen voorwerpen teneinde bewijs voor het strafrechtelijk onderzoek ter beschikking te krijgen.⁴⁴

Het voorwerp moet een bijdrage kunnen leveren aan de waarheidsvinding, anders is inbeslagneming niet toegestaan.

Het hof stelde vast dat de verdachte is aangehouden voor diefstal van blikjes bier uit een ijs- en chocoladewinkel. Gelet op de aard van de winkel en de aard van de gestolen goederen enerzijds en de aard van het inbeslaggenomen goed anderzijds, kan niet worden gesteld dat het onderzoek aan de camera kon bijdragen aan de waarheidsvinding ten aanzien van de verdenking van de winkeldiefstal. De camera had niet inbeslaggenomen mogen worden.⁴⁵ Het ging hier niet om een bewakingscamera met beelden, dat had natuurlijk wel in beslag genomen mogen worden.

Het waarheidsbeslag omvat onder andere onderzoek naar de waarde, de herkomst en de oorspronkelijke eigenaar van het inbeslaggenomene, mits dit van belang is voor de waarheidsvinding omtrent de gepleegde strafbare feiten.⁴⁶

Het beslag mag voortduren zolang de waarheidsvinding dit nodig maakt.⁴⁷ Dat betekent dat een onderzoek van de boekhouding niet na één dag klaar hoeft te zijn, maar het mag ook niet onevenredig lang duren. De duur van het waarheidsbeslag moet voldoen aan de eis van proportionaliteit.

In het kader van afpakken is beslaglegging voor de waarheidsvinding niet relevant anders dan voor bewijsgaring. Het is een tijdelijk beslag en zal niet dienen tot verhaal. Men moet zich van die beperking bewust zijn omdat in de praktijk dit nog wel eens fout gaat. Zo is geld altijd aantrekkelijk om in beslag te nemen. Maar wordt het in beslag genomen om te achterhalen wiens vingerafdrukken of DNA op het geld aanwezig is of omdat nader onderzoek naar de serienummers van de bankbiljetten nodig is? Dus waarheidsvinding? Of dient het beslag feitelijk als (verkapt) verhaalsbeslag?

---

⁴² Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 27 159, nr. 3, pag. 16

⁴³ Delen zijn afkomstig uit het boek Witwassen uit de Serie strafrecht

⁴⁴ Hoge Raad 14-02-2017, ECLI:NL:HR:2017:232

⁴⁵ Hof Amsterdam 04-08-2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:3773

⁴⁶ Hoge Raad 11-03-2008, ECLI:NL:HR:2008:BC6224

⁴⁷ Hoge Raad 13-03-2012, ECLI:NL:HR:2012:BU8764

De rechtbank heeft haar oordeel dat het belang van strafvordering zich verzet tegen teruggave van het inbeslaggenomen Rolexhorloge en het inbeslaggenomen 1.000 euro daarop gegrond dat deze voorwerpen kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen.

Hoge Raad: dat oordeel is niet toereikend gemotiveerd. Immers, zonder nadere motivering is niet begrijpelijk hoe de handhaving van het beslag kan bijdragen aan de waarheidsvinding.⁴⁸

Het oordeel van de rechtbank dat de inbeslaggenomen 16.000 euro kan worden aangemerkt als stukken van overtuiging als bedoeld in artikel 552p, tweede lid, Sv die kunnen dienen om de waarheid aan het licht te brengen in de procedure waarop het rechtshulpverzoek betrekking heeft, is niet toereikend gemotiveerd.⁴⁹

Uit de Aanwijzing inbeslagneming volgt dat in veel gevallen tegelijkertijd meer dan één grond voor inbeslagneming aanwezig is. In zo'n geval prevaleren de belangen van waarheidsvinding (daarmee worden beide beslaggronden in het eerste lid bedoeld, dus ook het onderzoeken van het w.v.v.).

«of om wederrechtelijk verkregen voordeel, als bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht, aan te tonen»

Zoals de Hoge Raad stelt: “Het belang van strafvordering verzet zich tegen teruggave indien het veiligstellen van de belangen waarvoor art. 94 Sv de inbeslagneming toelaat, het voortduren van het beslag nodig maakt. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer het inbeslaggenomen voorwerp kan dienen om de waarheid aan de dag te brengen, ook in een zaak betreffende een ander dan de klager, of om wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen.”⁵⁰

Voor het ontnemen is van belang dat het beslag gelegd wordt om te kunnen aantonen dat sprake is van w.v.v. Hierbij kan gedacht worden aan het in beslag nemen van bij de doorzoeking aangetroffen kwitanties, facturen, aantekeningen, bankafschriften, boekhouding enzovoort.

Follow the money is hier het sleutelwoord. Hoe is de auto betaald? Waar zijn de meubels van betaald? Is er een *creditcard*? Of belangrijker, is er een *debitcard*? Ligt er contant geld in huis? Wordt er gebruik gemaakt van *bitcoins*? Zo ja, meenemen computer en zoeken naar digitale sleutels. Is er een fysieke sleutel voor een tweede huis, garage, bankkluis? Dat kan in beslag genomen worden om vervolgens na te gaan of daar voorwerpen van waarde liggen, zoals een auto, goud, contant geld, sieraden.

Beslag kan ook omvatten het nagaan of de goederen wel echt zijn. Er is veel nepmerkkleding in omloop alsook valse merkhorloges. Voor het waardeverhaal is de echtheid van de voorwerpen van belang.

Als het voordeel is aangetoond en het OM wil het beslag gebruiken ter verhaal, dan moet het klassieke beslag omgezet worden in een conservatoir beslag. De R-C moet dit goedkeuren.

---

⁴⁸ Hoge Raad 19-02-2019, ECLI:NL:HR:2019:247

⁴⁹ Hoge Raad 29-10-2013, ECLI:NL:HR:2013:1069

⁵⁰ Vgl. Hoge Raad 28-09-2010, ECLI:NL:HR:2010:BL2823

Let hierbij op dat het wachten op de omzettingsbeslissing of het nog moeten indienen van een vordering tot omzetting niet als een grond voor beslag in het kader van strafvordering kan worden aangemerkt. Een dergelijke omzettingsactie kan niet worden aangemerkt als een belang van strafvordering dat zich tegen teruggave van het beslag verzet.⁵¹

Het is daarom van belang om tijdig conservatoir beslag te leggen en niet te blijven vertrouwen op het klassiek beslag ten behoeve van het aantonen van het voordeel, als uitwinning het doel is.

De rechtbank had het beklag gegrond moeten verklaren en op grond van artikel 552a, zesde lid, Sv de daarmee overeenkomende last behoren te geven. Het oordeel van de rechtbank dat zij geen last tot teruggave zal geven aangezien conservatoir beslag zal worden opgelegd, is onjuist nu de wet daarin niet voorziet.⁵²

Het oordeel van de rechtbank dat het belang van strafvordering zich verzet tegen teruggave van het horloge en het geldbedrag is niet zonder meer begrijpelijk. Voor zover de rechtbank als haar oordeel tot uitdrukking heeft gebracht dat de omstandigheid dat de officier van justitie heeft aangekondigd dat te zijner tijd een vordering tot omzetting van het ex artikel 94 Sv gelegde beslag in een ex artikel 94a Sv gelegd beslag zal worden gedaan, een belang van strafvordering is dat zich tegen teruggave van het horloge en het geldbedrag verzet, is dat oordeel onjuist.⁵³

Het voorgaande laat onverlet dat na afwijzing van de rechter voor het handhaven van het klassiek beslag (want te laat omgezet) de officier van justitie niets in de weg staat om direct na de beschikking van de raadkamer van de rechtbank bij de R-C om een machtiging tot het leggen van conservatoir beslag te verzoeken. Dit is niet in strijd met de beginselen van goede procesorde.⁵⁴

Maar let wel, het wachten op een beslissing van de R-C inzake de machtiging voor het leggen van conservatoir beslag is geen reden dat valt onder het belang van strafvordering.⁵⁵

1.3.2 *Artikel 94, tweede lid, Sv*

«inbeslagneming» en «voorwerpen»

Zie uitwerking onder het eerste lid.

«welker verbeurdverklaring (...) kan worden bevolen»

Voor de verbeurdverklaring moet het gaan om voorwerpen. Dat omvat zaken (zoals chartaal geld) en vermogensrechten, waaronder giraal geld.⁵⁶ Het omvat ook de verpakking (artikel 33b Sr).

---

⁵¹ Hoge Raad 22-12-2015, ECLI:NL:HR:2015:3711

⁵² Hoge Raad 22-05-2007, ECLI:NL:Hoge Raad:2007:BA1637

⁵³ Hoge Raad 22-12-2015, ECLI:NL:Hoge Raad:2015:3711

⁵⁴ Hoge Raad 22-09-2015, ECLI:NL:Hoge Raad:2015:2786

⁵⁵ Hoge Raad 12-11-2019, ECLI:NL:HR:2019:1692; Hoge Raad 22-12-2015, ECLI:NL:HR:2015:3711

⁵⁶ Hoge Raad 10-06-2008, ECLI:NL:HR:2008:BC9196

Vatbaar voor inbeslagname zijn “onder meer alle voorwerpen waarvan verbeurdverklaring kan worden bevolen, dus ook verbeurdverklaring in een andere strafzaak dan die tegen degene onder wie het voorwerp in beslag is genomen.”⁵⁷

Er moet een relatie zijn tussen het beslagen voorwerpen en het strafbare feit. Zo kan niet verbeurdverklaring worden gevorderd voor een auto dat in beslag is genomen zonder dat de auto in verband met een een verdenking ter zake valsheid in geschrift of witwassen in beslag is genomen.⁵⁸

De verdachte is veroordeeld voor het illegaal uitzenden in strijd met de Telecommunicatiewet (radiopiraat). Daarbij is een camera in beslag genomen.

Hoge Raad: het oordeel van het hof dat de inbeslaggenomen draadloze camera vatbaar is voor verbeurdverklaring aangezien het een voorwerp is waarmee dan wel met behulp waarvan het bewezenverklaarde is begaan, is zonder nadere motivering, die in de bestreden uitspraak ontbreekt, niet begrijpelijk.⁵⁹

De relatie met het strafbare feit geldt voor alle in beslag genomen voorwerpen. Als twee computers in beslag genomen worden voor verbeurdverklaring wegens kinderporno, maar dat is op één computer aangetroffen, dan mag de andere computer niet verbeurd verklaard worden.⁶⁰

Het voorwerp hoeft niet in beslag te zijn genomen. “Voor verbeurdverklaring als bedoeld in art. 33a Sr is niet nodig dat op de voet van art. 94 Sv beslag is gelegd op het voorwerp waarvan de verbeurdverklaring wordt uitgesproken. Ingevolge art. 34 Sr zal in zo een geval het voorwerp moeten worden uitgeleverd of de geschatte waarde daarvan moeten worden betaald. Voor uitlevering zal de verdachte, indien op hetzelfde voorwerp een ander dan het in art. 94 Sv vermelde beslag is gelegd, afhankelijk zijn van de medewerking van de beslaglegger. Een conservatoir beslag als bedoeld in art. 94a Sv staat derhalve niet eraan in de weg dat een voorwerp wordt verbeurdverklaard. Een andersluidende opvatting zou ook tot het onaanvaardbare resultaat leiden dat de strafrechter door een beslaglegger in zijn sanctiemogelijkheden wordt beperkt (vgl. HR 22 december 2015).”⁶¹

Voor de vatbaarheid van beslag moet beoordeeld worden aan wie het beslag toebehoort. Als een ander dan de beslagene eigenaar claimt te zijn kan dat de gewenste verbeurdverklaring verstoren. Er is geen strafvorderlijk belang meer bij handhaven van het beslag.

Er is beslag gelegd op een motorboot bij de verdachte. Echter klaagster (een vennootschap) heeft de motorboot verkocht onder eigendomsvoorbehoud. De rechtbank heeft haar oordeel dat het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter later de

---

⁵⁷ Hoge Raad 08-12-2020, ECLI:NL:HR:2020:1971

⁵⁸ Hoge Raad 04-11-2014, ECLI:NL:HR:2014:3104

⁵⁹ Hoge Raad 03-11-2009, ECLI:NL:HR:2009:BJ6965

⁶⁰ Hoge Raad 20-11-2018, ECLI:NL:HR:2018:2143

⁶¹ Vgl. Hoge Raad 22-12-2015, ECLI:NL:HR:2015:3689; Hoge Raad 23-05-2017, ECLI:NL:HR:2017:949

verbeurdverklaring van de boot zal bevelen gegrond op haar oordeel dat de boot niet aan de vennootschap maar aan betrokkene toebehoort in de zin van artikel 33a Sr.

Hoge Raad: Dat oordeel is zonder nadere motivering niet begrijpelijk, gelet op artikel 3:92, eerste lid, BW en in aanmerking genomen hetgeen namens de klaagster onder overlegging van de koopovereenkomst is aangevoerd omtrent het eigendomsvoorbehoud en het niet-nakomen van de betalingsafspraken.⁶²

De bijkomende straf verbeurdverklaring wordt nader uitgewerkt in hoofdstuk 9.

«onttrekking aan het verkeer kan worden bevolen»

De beslaggrond onttrekking aan het verkeer kan een effectief afpakkmiddel zijn, hoewel dat niet het doel is. Het is een gevolg. Het is bedoeld om specifieke voorwerpen uit het verkeer te halen. Nu vertegenwoordigen die voorwerpen ook een waarde. Hennep zit op ca. 4.000 euro per kilo, cocaïne op circa 45.000 euro per kilo, heroïne op circa 22.000 euro per kilo. Valse paspoorten, vals geld, wapens, auto's met vervalste VIN-nummers. Het heeft allemaal een waarde. Dat onttrekken aan het verkeer veroorzaakt financieel leed bij de verdachte.

Behalve dat onttrekken financieel pijn doet moeten de (illegale) voorwerpen ook gekocht worden. Er is dus (contant) geld uitgegeven. Dat betekent dat voor de witwasberekening met behulp van een kasopstelling daarmee rekening kan worden gehouden. Zie daarvoor het boek Witwassen uit de Serie strafrecht.

Hoe zit het met echt geld verkregen uit de misdaad, crimineel geld? Kan dat onttrokken worden?

Hoge Raad: "Geld als wettig betaalmiddel is echter, ongeacht de herkomst en/of de bestemming ervan en ongeacht aan wie het toebehoort, niet vatbaar voor onttrekking aan het verkeer. Daarbij verdient opmerking dat sedert de invoering van de onttrekking aan het verkeer (..) verschillende nieuwe wettelijke regelingen tot stand zijn gekomen die (mede) gelden met een criminele herkomst tot onderwerp hebben, zoals de bepalingen met betrekking tot de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel⁶³ en die met betrekking tot de strafbaarstelling van witwassen,⁶⁴ en dat uit de geschiedenis van de totstandkoming van deze wetten evenmin blijkt dat de wetgever van is uitgegaan dat geld met een criminele herkomst vatbaar is voor onttrekking aan het verkeer.⁶⁵

Dit heeft tot gevolg dat wat betreft inbeslaggenomen geld met een criminele herkomst niet de onttrekking aan het verkeer kan worden uitgesproken - noch als een bij rechterlijke uitspraak in een strafzaak op te leggen maatregel, noch bij afzonderlijke rechterlijke beschikking. De door de wetgever beoogde confiscatie van crimineel vermogen, waaronder blijkens de memorie van

---

⁶² Hoge Raad 27-11-2018, ECLI:NL:HR:2018:2190

⁶³ Wet van 10 december 1992, Stb. 1993, 11

⁶⁴ Wet van 6 december 2001, Stb. 2001, 606

⁶⁵ Hoge Raad 08-03-2005, ECLI:NL:HR:2005:AR7626

toelichting verstaan moet worden de verbeurdverklaring of de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel⁶⁶, kan dus slechts op een van deze twee manieren plaatsvinden. Het is niet uitgesloten dat in gevallen als het onderhavige (vererfd crimineel vermogen) het wettelijk stelsel met deze twee sanctiemodaliteiten onvoldoende tegemoet komt aan de behoefte tot confiscatie van crimineel vermogen. Het is niet aan de rechter daarin te voorzien.”⁶⁷

Dus misdadgeld kan niet via de onttrekking aan het verkeer afgepakt worden; het moet via de verbeurdverklaring. Maar kan dat in alle gevallen? Neen. In geval van toepassing van de kwalificatie-uitsluitingsgrond voor witwassen is het gevolg dat de verdachte ontslagen wordt van alle rechtsvervolging.⁶⁸ Artikel 33, eerste lid, Sr staat dan niet toe dat dan de verbeurdverklaring wordt uitgesproken. Maar misdadgeld kan ook niet onttrokken worden. Wat dan?

Het hof Amsterdam ging toch voor onttrekking aan het verkeer. Het betrof een zaak waarin 254.430 euro in contanten met de drugsadministratie in een tas werd aangetroffen. Het hof is van oordeel dat de jurisprudentie van de Hoge Raad een aanvulling behoeft. Teruggave van het geldbedrag aan de verdachte zou betekenen dat het geldbedrag in het economisch verkeer wordt gebracht. Iedere uitgave van het besmette geld door de verdachte, nu of in de toekomst, levert witwassen op. Naar het oordeel van het hof is dit in strijd met het algemeen belang, nu het geldbedrag afkomstig is uit enig misdrijf en het ongecontroleerde bezit ervan schadelijk is voor de integriteit van het financiële en economische verkeer. Daarom moet de 254.430 euro worden onttrokken aan het verkeer.⁶⁹

Voormeld standpunt lijkt een ‘witte raaf’ te zijn. In de jurisprudentie wordt dit standpunt niet gevolgd in geval van het niet kunnen kwalificeren van de gewraakte gedraging als witwassen. Dan volgt teruggave:

- teruggave van het in beslaggenomen bedrag van 590.250 euro en een doos met diamanten aan de gewezen verdachte;⁷⁰
- teruggave van 100.800 euro dat onder stoel auto is gevonden en verdiend zou zijn met (zwarte) autohandel aan de gewezen verdachte;⁷¹
- teruggave van 93.063 euro aan de gewezen verdachte omdat hij niet langer ontkent dat het aangetroffen geldbedrag afkomstig is uit door hem zelf gepleegde misdrijven.⁷²

---

⁶⁶ Tweede Kamer, 1999-2000, 27 159, nr. 3

⁶⁷ Hoge Raad 05-09-2006, ECLI:NL:HR:2006:AU6712

⁶⁸ Hoge Raad 26-10-2010, ECLI:NL:HR:2010:BM4440; Hoge Raad 08-01-2013, ECLI:NL:HR:2013:BX4605

⁶⁹ Hof Amsterdam 02-10-2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:3188

⁷⁰ Hof Amsterdam 26-02-2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:677

⁷¹ Hof Den Haag 24-12-2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:4271

⁷² Hof Den Haag 18-04-2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1377

In voormelde gevallen kan het lonen de belastingdienst een voorlopige aanslag te laten opleggen en daarvoor fiscaal beslag op de voorwerpen te leggen. Anders wordt het geld nooit meer teruggezien.

Dit is thans minder relevant daar de kwalificatie-uitsluitingsgrond voor witwassen is ondervangen door het delict eenvoudig witwassen en teruggave als zodanig niet meer nodig is.

Tot slot nog het volgende. In geval van vrijspraak kan geen verbeurdverklaring volgen (dat is een bijkomende straf). Dat geldt niet voor de onttrekking aan het verkeer. Dat is een maatregel en mag ook bij vrijspraak opgelegd worden. Er moet in dat geval sprake zijn van een strafbaar feit. Dat kan elk strafbaar feit zijn (ook datgene waarvoor is vrijgesproken).

De rechter moet in het vonnis naast de motivatie voor de vrijspraak uitwerken waarom het voorwerp een ander strafbaar feit heeft geschonden en daarom vatbaar is voor onttrekking aan het verkeer. Als de uitspraak niets inhoudt over de vaststelling van enig strafbaar feit, dan is niet voldaan aan het vereiste van artikel 36b, eerste lid aanhef onder 3°, Sr.⁷³

De verdachte is vrijgesproken van het medeplegen van diefstal van twee horloges. Het OM heeft gevorderd dat het hof een identiteitskaart en een rijbewijs, waarvan de valsheid is vastgesteld, zal onttrekken aan het verkeer.

Hof: de voorwerpen die aan de verdachte toebehoren zijn van zodanige aard dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet. De voorwerpen zijn bij de verdachte aangetroffen terwijl die voorwerpen kunnen dienen tot de belemmering van de opsporing daarvan.⁷⁴

De verdachte is vrijgesproken van het bezit van vals geld. De inbeslaggenomen bankbiljetten waarvan de valsheid is vastgesteld worden aan het verkeer onttrokken. Deze voorwerpen zijn van zodanige aard dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet, welke bij gelegenheid van het onderzoek naar het feit waarvan hij werd verdacht zijn aangetroffen en kunnen dienen tot het begaan van soortgelijke feiten.⁷⁵

De maatregel onttrekking aan het verkeer wordt nader uitgewerkt in hoofdstuk 12.

1.3.3 Artikel 94, derde lid, Sv

«inbeslagneming» en «voorwerpen»

Zie uitwerking onder het eerste lid.

«bevoegdheid tot inbeslagneming toekomt aan de rechter-commissaris of de officier van justitie, door de opsporingsambtenaar»

“De opsporingsambtenaar en de (hulp-)officier van justitie zijn onder bepaalde voorwaarden tot inbeslagneming bevoegd. Deze voorwaarden zijn neergelegd in de artikelen 56, 95, 96, 96a, 96b en 551 Sv ten aanzien van de opspo-

⁷³ Hoge Raad 14-04-2015, ECLI: NL:HR:2015:1201; Hoge Raad 18-03-2014, ECLI:NL:HR:2014:649; Hoge Raad 20-03-2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ3596

⁷⁴ Hof Arnhem 01-10-2010, ECLI:NL:GHARN:2010:BN9235

⁷⁵ Hof Arnhem 15-03-2011, ECLI:NL:GHARN:2011:BP7664

ringsambtenaar en in de artikelen 56, 96c, 97 en 100 Sv ten aanzien van de (hulp-)officier van justitie. Sommige bijzondere wetten geven een ruimere bevoegdheid, zoals artikel 18 Wet op de Economische Delicten, artikel 9 lid 3 Opiumwet en artikel 52 lid 1 Wet Wapens en Munitie. Overigens zijn de rechter-commissaris (artikelen 104, 105, 110, 195 en 114 Sv) en ook een ieder (artikel 95 Sv) in bepaalde situaties bevoegd tot inbeslagneming.”⁷⁶

«een kennisgeving van inbeslagneming opgemaakt»

“De KvI beschrijft het inbeslaggenomen voorwerp en bevat alle relevante informatie voor de te nemen beslagbeslissing. Meerdere voorwerpen kunnen op één KvI worden vermeld wanneer sprake is van gelijksoortige voorwerpen en gelijksoortige afhandeling van het beslag. In ieder geval dient per beslagene een aparte KvI te worden opgemaakt.”⁷⁷

In de Aanwijzing is uitgewerkt wat in een kvi moet worden opgenomen.

«zoveel mogelijk wordt aan degene bij wie een voorwerp is inbeslaggenomen, een bewijs van ontvangst afgegeven»

Gelet op de formulering «zoveel mogelijk» zou de indruk kunnen ontstaan dat er blijkbaar situaties zijn waarin een kennisgeving achterwege mag worden gelaten. Feitelijk hebben we het dan over een heimelijke inbeslagname. Mag dat?

Als de wetstoelichting wordt gelezen heeft de wetgever niet gedacht aan het heimelijk inbeslag nemen van voorwerpen omdat zij dit ook niet benoemen: “Van de politie mag worden verwacht dat zij in alle gevallen een kennisgeving van inbeslagneming opmaakt (...). Wanneer deze kennisgeving duidelijk zichtbaar bij of in het proces-verbaal wordt gevoegd, wordt voorkomen dat gelegde beslagen aan de aandacht ontsnappen en niet worden afgewikkeld. De politie is tot het opmaken van deze kennisgeving gemakkelijk in de gelegenheid aangezien de inbeslagneming in de praktijk, ook indien de bevoegdheid daartoe toekomt aan de rechter-commissaris of de officier van justitie, feitelijk wordt verricht door een opsporingsambtenaar. Met het opnemen van deze bepaling wordt voldaan aan de aanbevelingen uit het rapport Beslag: alpha en omega van de strafrechtspraktijk (blz. 9) en van de Nationale ombudsman in enkele van zijn rapporten.”⁷⁸

Het hof 's-Hertogenbosch concludeerde dan ook dat de wetgever niet aan een uitzondering op deze mededelingsplicht heeft gedacht: “Dat had wel in de rede gelegen, indien de wetgever het openbaar ministerie met deze bepaling de vergaande bevoegdheid had willen geven om heimelijk voorwerpen in beslag te nemen. De omschrijving moet veeleer, zo leidt het Hof uit de memorie van toelichting af, worden gezien tegen de achtergrond van de destijds bestaande capaciteitsproblemen.”⁷⁹

---

⁷⁶ Aanwijzing inbeslagneming

⁷⁷ Aanwijzing inbeslagneming

⁷⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 1993-1994, 23 692, nr. 3, pag. 11

⁷⁹ Hof 's-Hertogenbosch 03-04-2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:956

In casu betrof het de situatie dat verbalisanten een auto uit de parkeergarage haalden, dat onderzochten en op een andere plek wegzette. Dit alles zonder de verdachte hierover te informeren. Het hof stelde vast dat de verbalisanten met de bevelen ex artikel 126k Sv van de officier van justitie de parkeergarage en de zich daarin bevindende bestelauto mochten betreden. Het hof stelde voorts vast dat de verbalisanten de bestelauto en de daarin aanwezige hennep op grond van artikel 9 van de Opiumwet in beslag mochten nemen. Het hof zag echter noch in deze artikelen, noch in de overige door de officier van justitie genoemde bepalingen (artikelen 94 en 96 Sv) een grondslag, voor het achterlaten van de bestelauto op een andere plaats dan waar deze in beslag werd genomen en het achterwege laten van een kennisgeving aan de verdachte.⁸⁰

Als gevolg van de parlementaire enquête (PEC) is de bob-wetgeving ingevoerd. Nu behoort artikel 94 Sv niet tot de bijzondere opsporingsbevoegdheden en als zodanig heeft de wetsgeschiedenis van de bob-wetgeving geen relevantie voor de klassieke opsporingsbevoegdheden (waaronder het beslag valt). Maar uit de toelichting blijkt wel het bezwaar van de PEC tegen heimelijke trajecten en heeft de wetgever daar ook een antwoord op gegeven, zij het alleen niet over beslag. Het ging in casu om de inzet van bob-middelen en de notificatieplicht die opgenomen is in artikel 126bb Sv. "Met deze voorstellen wil de commissie ordening brengen op het punt van de volledigheid van de processtukken. De bedoeling is een einde te maken aan de zogeheten geheime trajecten. De rechter-commissaris moet kunnen oordelen over alle relevante informatie en doet verslag aan de zittingsrechter indien naar zijn oordeel terecht relevante informatie niet aan de processtukken is toegevoegd, in verband met een te duchten directe bedreiging van derden. Zodra het opsporingsbelang het toelaat wordt een ex-verdachte of een betrokken persoon in kennis gesteld van tegen hem gebezigde dwangmiddelen of inbreuken op zijn fundamentele rechten."⁸¹

Nu leidt het ontbreken van een bewijs van ontvangst en/of een kennisgeving van de inbeslagneming niet tot nietigheid van de inbeslagname.⁸² Het doel van de kennisgeving (kvi) is dat de beslagene zo snel mogelijk duidelijkheid heeft over de voorwerpen die de overheid in beslag heeft genomen. Dat gezegd hebbende, de bewijswaarde van de kvi is beperkt. "Voor het antwoord op de vraag of een goed in beslag is genomen, is niet doorslaggevend of dat goed is vermeld op de kennisgeving van inbeslagname of het p-v van bevindingen dat is opgesteld n.a.v. de doorzoeking of op de lijst van inbeslaggenomen goederen die de r-c heeft opgesteld."⁸³

Voormelde verplichting, het onverwijld opmaken van een kvi, geldt alleen in geval van inbeslagname. Als dat wordt uitgesteld hoeft ook (nog) geen kvi opgemaakt te worden. Dit wordt ook wel doorlaten genoemd. Artikel 126ff Sv bepaalt dat bepaalde voorwerpen van doorlaten zijn uitgesloten, tenzij een

---

⁸⁰ Hof 's-Hertogenbosch 03-04-2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:956

⁸¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 1996–1997, 25 403, nr. 3, pag. 106

⁸² Hoge Raad NJ 1988, 285

⁸³ Hoge Raad 21-03-2017, ECLI:NL:HR:2017:479

zwaarwegend opsporingsbelang anders beveelt. Dit wordt nader toegelicht in het boek *Drugsmisdrijven* uit de Serie strafrecht. Schending van dit verbod zal de verdachte niet helpen daar het verbod niet is geschreven om zijn rechten te dienen.

Hoofdstuk 2 Conservatoir beslag

2.1 Algemeen

2.1.1 Soorten conservatoir beslag

conservatoir beslag op voorwerpen				
wie	verdachte			derden
soort	geldboete	w.v.v.	schadevergoedingsmaatregel	geldboete/w.v.v./schadevergoedingsmaatregel
vwd	misdrijf 5 ^{de} categorie	misdrijf 5 ^{de} categorie	misdrijf 4 ^{de} categorie	<ul style="list-style-type: none"> • op voorwerpen verkregen door verhinderings • op andere voorwerpen
artikel	94a lid 1 Sv	94a lid 2 Sv	94a lid 3 Sv	94a lid 4 en 5 Sv

Het conservatoir beslag heeft tot doel verhaal op het vermogen van de veroordeelde veilig te stellen.⁸⁴

Het conservatoir beslag blijft rusten op het voorwerp totdat onherroepelijk is beslist over de zaak en het toegewezen bedrag is uitgekeerd.⁸⁵ Dus ook in appel blijft het beslag erop rusten.

Heeft een veroordeling plaatsgevonden waarbij een geldboete is opgelegd, wederrechtelijk verkregen voordeel is ontnomen en/of een schadevergoedingsmaatregel is toegekend en het vonnis, arrest of strafbeschikking is onherroepelijk, dan geschiedt verhaal op de wijze voorzien in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (artikel 6:4:4 Sv).

Let wel: als er een veroordelend vonnis is, dan vindt het uitwinnen van conservatoir beslag niet eerder plaats dan nadat de betalingsplichtige in de gelegenheid is gesteld het verschuldigde bedrag te betalen.⁸⁶

Als er geen geldboete wordt opgelegd, of ontneming wordt uitgesproken of schadevordering wordt toegekend, dan vervalt de grond voor het voortduren van het conservatoir beslag.

Naar het oordeel van het hof bestaat voor het voortduren van het conservatoir beslag geen grond meer, nu in deze zaak geen geldboete is opgelegd, geen vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel is ingediend (en nu na twee jaren ook niet meer mogelijk is). Derhalve kan geen van de in artikel 94a Sv voorziene verhaalsmogelijkheden⁸⁷ nog worden gerealiseerd.⁸⁸

⁸⁴ Hof Arnhem 26-06-2009, ECLI:NL:GHARN:2009:BJ4907

⁸⁵ Hof Amsterdam 09-12-2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:5694

⁸⁶ Artikel 4:3 Beleidsregels tenuitvoerlegging strafrechtelijke en administratiefrechtelijke beslissingen 2021

⁸⁷ Verhaal van de schadevordering bestond in 2004 nog niet als grondslag voor conservatoir beslag.

⁸⁸ Hof 's-Hertogenbosch, 24-07-2003, ECLI:NL:GHSHE:2003:AI0203

2.1.2 *Samenloop klassiek en conservatoir beslag*

Moet het openbaar ministerie bij het leggen van beslag kiezen tussen klassiek of conservatoir beslag, of mag beiden op een voorwerp gelegd worden? Cumulatie van beslagen is mogelijk. De Hoge Raad heeft verduidelijkt dat een voorwerp beslagen kan worden op grond van klassiek beslag, conservatoir beslag of beiden tegelijkertijd. Ook mag klassiek beslag omgezet worden in conservatoir beslag (en vice versa).⁸⁹

Tot wanneer mag het beslag gelegd worden? Als de rechter het klassieke beslag heeft afgewezen in een klachtprocedure, mag de officier van justitie daarna – met machtiging van de R-C – de handhaving van het conservatoir beslag op dat voorwerp ex artikel 94a Sv bewerkstelligen? Ja.

Het verschil in doelstelling tussen beide soorten van beslagen betekent dat die beslissing niet in de weg staat voor het leggen van een conservatoir beslag. Dit is niet in strijd met de beginselen van een behoorlijke procesorde, aldus de Hoge Raad.⁹⁰

Dit heeft tot gevolg dat een opheffen klassiek beslag en een nieuw gelegd conservatoir beslag ertoe leidt dat het voorwerp niet aan de beslagene kan worden teruggegeven. Er rust dan nog steeds (conservatoir) beslag op.⁹¹

Dit geldt ook als een derde beslag legt (zoals uitkeringsinstantie of belastingdienst). De strafrechter oordeelt niet over civiele beslagen, zodat nog steeds beslag rust op het voorwerp dat teruggave niet mogelijk maakt. De beslagene moet in dat geval een procedure starten jegens de beslaglegger (zoals uitkeringsinstantie of belastingdienst).

Een andere vraag is of opnieuw (klassiek of conservatoir) beslag gelegd mag worden als de rechter het gelegde beslag heeft opgeheven. Ja, in beginsel mag dat.

Hoge Raad: “De opvatting dat een eenmaal onrechtmatig geoordeelde inbeslagneming niet door een 2e inbeslagneming op dezelfde voorwerpen kan worden gevolgd, vindt geen steun in het recht.”⁹² Het is dan natuurlijk wel van belang dat dat de eerdere onrechtmatigheid is opgeheven.

Echter als ten tijde van het tweede beslag geen sprake was van feiten of omstandigheden die nog niet bekend waren of redelijkerwijze nog niet bekend konden zijn toen de Rechtbank oordeelde dat het eerdere beslag moest worden opgeheven wegens disproportionaliteit, dan zal ook het tweede beslag onrechtmatig zijn.⁹³

---

⁸⁹ Hoge Raad 22-12-2015, ECLI:NL:HR:2015:3689

⁹⁰ Hoge Raad 22-09-2015, ECLI:NL:HR:2015:2786

⁹¹ Hof Amsterdam 06-06-2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:2142

⁹² Hoge Raad 20-02-2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ3564

⁹³ Hoge Raad 16-05-2017, ECLI:NL:HR:2017:880

2.1.3 Eigenaarschap

Het eigenaarschap van het voorwerp bepaalt het type conservatoir beslag dat gelegd kan worden.

"Conservatoir beslag op grond van artikel 94a leden 1, 2 of 3 Sv kan alleen worden gelegd op voorwerpen die toebehoren aan degene aan wie, in het in het eerste lid bedoelde geval, de geldboete kan worden opgelegd of degene aan wie, in het in het tweede lid bedoelde geval, het wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden ontnomen, of degene aan wie, in het in het derde lid bedoelde geval, de maatregel als bedoeld in artikel 36f van het Wetboek van Strafrecht kan worden opgelegd."

De rechtbank heeft overwogen dat de "klaagster wat betreft de juridische positie zozeer de status van civielrechtelijk eigenaar [nadert], dat zij in het kader van deze beklagzaak daaraan kan worden gelijkgesteld".

Hoge Raad: Het daarin besloten liggende oordeel dat de inbeslaggenomen auto aan de klaagster toebehoort is niet begrijpelijk, in aanmerking genomen dat de rechtbank heeft vastgesteld dat met betrekking tot deze auto sprake is van een leaseconstructie, die inhoudt dat in beginsel de lessor (*BMW Financial Services*) de eigenaar is van de auto totdat de klaagster aan alle betalingsverplichtingen heeft voldaan.⁹⁴

Het eigenaarschap kan de verdachte gebruiken om beslag te frustreren. Door eigendom over te dragen aan een ander kan hij proberen beslag te voorkomen. Daarom heeft de wetgever anderbeslag mogelijk gemaakt. Dan kan op grond van het anderbeslag bij de derde beslag gelegd worden. Hetzij op de voorwerpen bij de derde die vermoed worden van de verdachte te zijn, hetzij op voorwerpen die van de derde zijn.

Voorgaande raakt het verschuiven van voorwerpen van eigenaar. Maar wat te doen als het voorwerp dat beslagen dient te worden meerdere eigenaren heeft? Het uitgangspunt van de strafwetgever is dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de regels van het burgerlijk recht.⁹⁵

De Hoge Raad volgt dat uitgangspunt en heeft geoordeeld dat bij mede-eigendom van de verdachte het beslag moet worden gelegd op hetzij het aandeel van de verdachte in het betrokken goed conform artikel 175, derde lid, van boek 3 BW, hetzij op het goed zelf op grond van artikel 180 van boek 3 BW, maar dan alleen met het oog op het geval bedoeld in artikel 733 Rv, dat zij in het bijzonder in aanmerking komt om aan de verdachte te worden toegeëld bij een daartoe door het openbaar ministerie te vorderen verdeling.⁹⁶ Hoewel de wetgever stelt dit mogelijk vragen oproept, wordt daarin nog geen aanleiding gezien om voor strafvorderlijk beslag bij mede-eigendom bijzondere regels te stellen in afwijking van de regels van het civiel recht.⁹⁷

---

⁹⁴ Hoge Raad 30-03-2021, ECLI:NL:HR:2021:488

⁹⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2001–2002, 28 079, nr. 3

⁹⁶ Hoge Raad 24-10-1995, NJ 1997, 515

⁹⁷ Hoge Raad 22-09-1998, NJ 1999, 77

2.1.4 Vereenzelviging rechtspersoon

Nu zal in veel gevallen de verdachte een natuurlijk persoon zijn, maar dat hoeft niet. Artikel 51 Sr maakt vervolging van rechtspersonen mogelijk. Dat kan vervolging van de rechtspersoon zelve inhouden, maar ook vervolging van de opdrachtgever of de feitelijk leidinggevende van de rechtspersoon, of allen tezamen.

Maar houdt dit in dat conservatoir beslag mag worden gelegd op voorwerpen van de rechtspersoon ter bewaring van het recht van verhaal van een (natuurlijke) verdachte met de gedachte dat de verdachte en de rechtspersoon vereenzelvigd kunnen worden? Denk aan een directeur-enig aandeelhouder die strafrechtelijk vervolgd wordt. Mag dan beslag bij de rechtspersoon gelegd worden? Civielrechtelijk wordt dit '*piercing the corporate veil*' genoemd. Denk aan bestuurdersaansprakelijkheid in geval van faillissement (artikel 2:2 48 BW).

De Hoge Raad wil er strafrechtelijk niets van weten zonder wettelijke grondslag. "Deze vraag moet ontkennend worden beantwoord. Daarbij kan te dezen in het midden blijven of en onder welke omstandigheden voor een zodanige 'omgekeerde' doorbraak van aansprakelijkheid steun in het recht is te vinden. Immers, bij de - nog recente - totstandkoming van de Wet van 10 december 1992, Stb. 1993, 11, waarbij de mogelijkheden tot toepassing van de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en andere vermogenssancties zijn verruimd, heeft de wetgever in de art. 94a en 94b Sv de mogelijkheden en formaliteiten voor beslag op de daar genoemde zaken en vermogensrechten aangegeven, terwijl hij met de *actio Pauliana* van art. 94d Sv voor het openbaar ministerie een extra instrument heeft gecreëerd tot bewaring van het recht tot verhaal op aan een verdachte toebehorende voorwerpen. Andere, verder strekkende mogelijkheden en instrumenten zijn door de wetgever niet, ook niet in het parlementaire debat, onder ogen gezien. In het licht van de ingevolge art. 1 Sv geboden restrictieve interpretatie van de voorschriften inzake de toepassing van dwangmiddelen kan daarom niet worden aanvaard dat het conservatoire beslag van art. 94a Sv een ruimere toepassing zou krijgen dan in het Wetboek van Strafvordering is voorzien."⁹⁸

Hoe dit op te lossen? Door beslag te leggen op de vermogensbestanddelen van de directeur-enig aandeelhouder, zoals zijn aandelen in de rechtspersoon.

---

⁹⁸ Hoge Raad 09-01-1996, ECLI:NL:HR:1996:ZD0345

2.1.5 *Machtiging leggen conservatoir beslag*

In tegenstelling tot het klassieke beslag dat de opsporingsambtenaar zelfstandig mag leggen is voor conservatoir beslag een vordering van de officier van justitie aan de rechter-commissaris nodig, die vervolgens moet bepalen of hij hiertoe een machtiging afgeeft.

Dat betekent dat de opsporingsambtenaar een proces-verbaal aanvraag leggen of handhaven conservatoir beslag opmaakt en dat indient bij de officier van justitie. Die controleert de aanvraag, beoordeelt de noodzaak ertoe en bij akkoord maakt een vordering op voor het aanvragen van een machtiging tot het leggen van conservatoir beslag. Die vordering wordt verzonden naar de rechter-commissaris. De rechter-commissaris beoordeelt de vordering en tekent bij akkoord de machtiging (artikel 103 Sv).

De taak van de rechter-commissaris is de rechtmatigheid en de opportuniteit van het door de officier van justitie beoogde beslag te beoordelen. Door de eis van schriftelijkheid is zeker gesteld dat de rechterlijke toetsing voorafgaand aan het beslag plaatsvindt. Dat heeft dan ook tot gevolg dat in beginsel niet kan worden aanvaard dat zodanige machtiging eerst in een later stadium op schrift wordt gesteld, tenzij in het concrete geval de belangen van de betrokkene door dat verzuim redelijkerwijze niet kunnen zijn geschaad.⁹⁹

De rechter-commissaris is niet afhankelijk van de vordering van de officier van justitie, hij mag ook op grond van artikel 104 Sv ambtshalve conservatoir beslag leggen.¹⁰⁰

Nu werd in voormelde zowel de termen 'leggen' als 'handhaven' gebruikt. Wat is het verschil tussen beiden? Als er nog niet eerder beslag is gelegd, dan gaat het om het leggen van beslag. Als reeds klassiek beslag is gelegd op het voorwerp en het wenselijk is conservatoir beslag te leggen, dan wordt dit het handhaven van beslag genoemd.

Het is toegestaan om klassiek in conservatoir beslag om te zetten, maar dat vereist wel een schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris. De officier van justitie zal duidelijk voor ogen moeten hebben op welke titel beslag op voorwerpen blijft rusten.¹⁰¹

Hoe concreet moet de officier van justitie zijn in de aanvraag? Moet de officier van justitie concrete voorwerpen benoemen in een vordering tot machtiging tot het leggen van conservatoir beslag (als bedoeld in art. 94a en 103 Sv)?

Het kort antwoord is: niet alles hoeft benoemd te worden, maar wel zo concreet mogelijk zijn.

Het lange antwoord is opgenomen in het arrest van de Hoge Raad van 15 oktober 2019 en is hierna weergegeven:¹⁰²

---

⁹⁹ Hoge Raad 26-11-2002, ECLI:NL:HR:2002:AE7661

¹⁰⁰ Hoge Raad NJ 1997, 386

¹⁰¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 1989-1990, 21 504, nr. 3

¹⁰² Hoge Raad 15-10-2019, ECLI:NL:HR:2019:1591

"De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de wet van 10 december 1992 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten ter verruiming van de mogelijkheden tot toepassing van de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en andere vermogenssancties, Stb. 1993, 11, houdt onder meer in: 4.3. Procedures

Ook in de bepalingen over inbeslagneming, of zulks nu geschiedt met het oog op toekomstige verbeurdverklaring (art. 94) of met het oog op eventueel verhaal voor op te leggen geldboeten of verplichtingen uit hoofde van art. 36e Sr (art. 94a), is verduidelijkt dat het beslag op alle voorwerpen in de zin van art. 3.1.1.0 Nieuw BW kan worden gelegd. Dat maakt het wel nodig te regelen welke procedures ten behoeve van zulk beslag in acht genomen moeten worden als het gaat om beslagen op voorwerpen die tot dusver niet of nauwelijks aan strafrechtelijk beslag onderworpen plachten te worden, te weten vorderingen, rechten aan toonder of order, aandelen en effecten op naam of registergoederen. In die regeling beoogt het voorgestelde artikel 94b Sv te voorzien.

Het gestelde onder 1° in het voorgestelde art. 94b Sv komt inhoudelijk overeen met het bestaande artikel 125e Sv. Voor het overige kan, zoals gezegd, naar het oordeel van de ondergetekende het bepaalde in de bestaande afdeling over beslag op vorderingen vervallen.

Het gestelde onder 2° bepaalt overeenkomstig art. 474a Rv (als vastgesteld in de Invoeringswet Boeken 3-6 Nieuw BW, wet van 7 mei 1986, Stb. 295), dat beslag op rechten aan toonder of order geschiedt door beslag op het papier. Dit lid is volledigheidshalve in art. 94b opgenomen.

Het gestelde onder 3° verduidelijkt dat voor bepaalde vormen van beslag de tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder moet worden ingeroepen, ongeacht of het beslag op grond van art. 94 of art. 94a Sv wordt gelegd. Uit dit voorschrift volgt a contrario dat voor de andere vormen van beslag, ook krachtens art. 94a, de door het Wetboek van Strafvordering of bijzondere wetten daartoe aangewezen instanties bevoegd blijven, zij het dat blijkens artikel 556, eerste lid, ook dan de medewerking van gerechtsdeurwaarders kan worden ingeroepen (en in sommige gevallen, bijv. dat van art. 24 van de Wet giraal effectenverkeer, onontbeerlijk is). De tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder houdt in, dat deze uitvoering geeft aan een door de officier van justitie of de rechter-commissaris gegeven bevel tot inbeslagneming.

Bij het leggen van beslag op aandelen en effecten op naam en bij het leggen en beëindigen van beslag op registergoederen dienen bepaalde formaliteiten te worden verricht. Onverminderd het bepaalde in het voorgestelde artikel 94c, dat procedurele voorzieningen bevat m.b.t. het conservatoir beslag krachtens art. 94a, gaat het hier om:

- de schriftelijke mededeling van gelegd beslag op aandelen op naam aan de geëxecuteerde uit hoofde van art. 715 j° 474d Rv (nieuw);
- de aanzegging van zulk beslag aan de betrokken vennootschap uit hoofde van art. 715 j° 474c, eerste lid, onder a Rv (nieuw);
- de achterlating van het beslagexploit uit hoofde van art. 715 j° de artt. 474c, lid 3, onderscheidenlijk 475, lid 2 Rv (nieuw);
- de aantekening van het getal en de nummers van in beslag genomen aandelen op naam, alsmede de datum en tijdstip van het beslag, in het register van aandeelhouders, uit hoofde van art. 715 j° 474c, vierde lid Rv (nieuw);
- de inschrijving van het proces-verbaal van inbeslagneming van onroerende zaken in de openbare registers, uit hoofde van art. 726 j° 505 Rv (nieuw), alsmede de doorhaling van die inschrijving overeenkomstig art. 513a Rv (nieuw);
- de betekening van beslag op onroerende zaken aan derden uit hoofde van art. 726 j° 508 Rv (nieuw).

Het gestelde onder 4° handelt over het beslag op schepen en luchtvaartuigen. Hier moet worden onderscheiden tussen in Nederland geregistreerde schepen en luchtvaartuigen en andere. De laatste behoren niet tot de categorie van registergoederen en kunnen derhalve gewoon als roerende goederen in beslag worden genomen, zij het dat wel moet worden voldaan aan voorschriften uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

betreffende de betekening van het proces-verbaal van inbeslagneming. Dit dient, in geval van inbeslagneming van niet in Nederland geregistreerde schepen ingevolge art. 567, derde lid, Rv aan de schipper te worden uitgereikt. Beslag op in Nederland geregistreerde schepen en luchtvaartuigen dient in de scheeps- en luchtvaartregisters te worden ingeschreven en deze inschrijving dient bij opheffing van het beslag weer te worden doorgehaald. Dit kan door de gerechtsdeurwaarder geschieden. Niet is voorgeschreven dat bij het leggen van beslag zelve ook de gerechtsdeurwaarder dient te worden ingeschakeld, zodat zulks door de krachtens het Wetboek van Strafvordering bevoegde instanties kan geschieden.”¹⁰³

2.4.1 Art. 94b Sv bevat enkele voorschriften met betrekking tot verschillende wijzen van inbeslagneming. Daarnaast verklaart art. 94c Sv de vierde Titel van het Derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, behoudens de in dat artikel genoemde uitzonderingen, van overeenkomstige toepassing op het leggen van strafvorderlijk conservatoir beslag als bedoeld in art. 94a Sv. Deze titel bevat naast algemene bepalingen voor conservatoire beslaglegging, ook diverse bijzondere voorschriften die in acht moeten worden genomen, afhankelijk van de aard van het voorgenomen beslag. Voor de inachtneming van deze voorschriften - die deels weer bestaan uit het van overeenkomstige toepassing verklaren van bepalingen in het Tweede Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering die betrekking hebben op de gerechtelijke tenuitvoerlegging op zaken en vermogensrechten van verschillende aard - is derhalve vereist dat duidelijk is wat de aard is van het voorgenomen beslag. Daarbij kan het dus gaan om onder meer beslag op roerende zaken niet-registergoederen, derdenbeslag op vorderingen of op roerende zaken niet-registergoederen, beslag op aandelen of effecten op naam, beslag op onroerende zaken en beslag op (te boek staande) schepen en luchtvaartuigen.

Daarnaast bevat het Wetboek van Strafvordering enkele uitzonderingen en aanvullende bepalingen op het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, die van invloed zijn op de aard van het te leggen conservatoir beslag. Art. 94a, vierde lid, Sv schrijft bijvoorbeeld voor dat voorwerpen van een ander dan de verdachte in beslag kunnen worden genomen indien voldoende aanwijzingen bestaan dat deze voorwerpen geheel of ten dele aan die ander zijn gaan toebehoren met het kennelijke doel de uitwinning van voorwerpen te bemoeilijken of te verhinderen. In dat geval staat art. 94a, vijfde lid, Sv ook toe dat andere voorwerpen die aan die andere persoon toebehoren, in beslag worden genomen. 2.4.2 Uit de hiervoor kort aangeduide wettelijke regeling en de eisen van een redelijke en doeltreffende toepassing daarvan volgt dat de officier van justitie in de vordering tot machtiging zo duidelijk mogelijk moet vermelden wat de aard is van het voorgenomen beslag. In sommige gevallen (bijvoorbeeld bij beslag op te boek staande schepen of luchtvaartuigen) volgt daaruit dat het concrete voorwerp waarop de vordering betrekking heeft, in de vordering zal worden genoemd. Een algemene verplichting om in iedere vordering tot machtiging tot het leggen van conservatoir beslag op voorhand ook de concrete voorwerpen waarop dat beslag betrekking heeft te omschrijven, volgt daaruit echter niet. Overigens kan de rechter-commissaris zich, voor zover de vordering niet de informatie verschaft die hij noodzakelijk acht, door de officier van justitie nader laten informeren omtrent de voorgenomen inbeslagneming.

2.5 Gelet hierop geeft het oordeel van de Rechtbank dat in een vordering tot machtiging van de Officier van Justitie tot het leggen van conservatoir beslag als bedoeld in art. 94a en 103 Sv (steeds) concrete voorwerpen moeten worden genoemd waarop het voorgenomen beslag betrekking heeft, blijk van een onjuiste rechtsopvatting. In zoverre slaagt het middel. Tot cassatie behoeft dat evenwel niet te leiden. In aanmerking genomen dat de Officier van Justitie, zo daartoe in de onderhavige zaak nog aanleiding bestaat, opnieuw een vordering kan doen tot machtiging tot het leggen van conservatoir beslag, waarop de Rechter-Commissaris zal beslissen met inachtneming van het voorgaande, bestaat onvoldoende belang bij vernietiging van de bestreden beschikking en terugwijzing van de zaak naar de Rechtbank.”¹⁰⁴

---

¹⁰³ Tweede Kamer, vergaderjaar 1989-1990, 21 504, nr. 3, pag. 22 - 23

¹⁰⁴ Hoge Raad 15-10-2019, ECLI:NL:HR:2019:1591

2.1.6 Hoogte van het bedrag

Er is in juridisch Nederland een misverstand tot welk bedrag beslag gelegd mag worden. Zo had een rechter-commissaris machtiging verleend tot het handhaven van gelegd beslag tot 81.000 euro. De gezamenlijke geschatte waarde van het conservatoir gelegde beslag bedroeg echter 91.550 euro. Daarop besloot de rechtbank dat de verleende machtiging met 10.550 euro was overschreden en gelastte teruggave van de Volkswagen Caddy (die was 10.000 euro waard). De Hoge Raad maakte duidelijk dat dit een verkeerd standpunt was van de rechtbank:

“Bij de beoordeling van het middel moet worden vooropgesteld dat de wetgever voor het conservatoir strafvorderlijk beslag de regeling van het conservatoir beslag in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering tot uitgangspunt heeft genomen, zij het met de in art. 94c onder a-f Sv genoemde uitzonderingen. De in die bepaling onder a genoemde uitzondering heeft de wetgever aanleiding gegeven tot het daarna onder b vervatte voorschrift ten aanzien van de vermelding van een maximumbedrag in het proces-verbaal van inbeslagname van het beslagexploit.

In dat verband heeft de wetgever nog met zoveel woorden tot uitdrukking gebracht dat het belang van het vermelden van het maximumbedrag is gelegen in het kunnen aanbieden van een zekerheidstelling als bedoeld in art. 118a Sv - voorheen art. 118b - alsmede in de kenbaarheid voor derden die in de beslagen voorwerpen mogelijk ook verhaalsobjecten voor hun vorderingen zien.

Daarom moet worden aangenomen dat - evenals dat het geval is in de regeling van het conservatoir beslag in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering - met de vermelding van het maximumbedrag niet is beoogd het maximale bedrag aan te geven waarvoor het beslag mag worden gelegd, maar het bedrag waarvoor de beslaglegger een vordering op de beslagdebiteur pretendeert en verhaal beoogt te zoeken.

Een andere opvatting, namelijk dat het aangegeven maximumbedrag de maximale hoogte bepaalt van het te leggen beslag, zou in een geval als het onderhavige kunnen meebrengen dat het openbaar ministerie in zijn recht van verhaal zou worden beknot ingeval ook andere crediteuren hun verhaalsrechten zouden uitoefenen. Niet kan worden aangenomen dat de wetgever een dergelijke afwijking van de in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voorziene regeling van het conservatoir beslag heeft gewild. In het verband van een en ander verdient nog opmerking dat aan een vermelding van een maximumbedrag in de op de voet van art. 103 Sv verstrekte machtiging van de rechter-commissaris - zoals hier is geschied - geen zelfstandige betekenis toekomt, nu een dergelijke vermelding, hoewel blijkens de wetsgeschiedenis door de wetgever wenselijk geacht, niet met zoveel woorden is voorgeschreven.”¹⁰⁵

---

¹⁰⁵ Vgl. Hoge Raad 31-01-2006, ECLI:NL:HR:2006:AU4691; Hoge Raad 13-02-2018, ECLI:NL:HR:2018:200

Indien de rechtbank aan haar beslissing tot (gedeeltelijke) opheffing van het beslag mede als haar oordeel ten grondslag heeft gelegd dat de beslaglegging niet tot een hoger bedrag was toegestaan dan tot het door de rechter-commissaris in zijn machtiging genoemde en in het proces-verbaal van conservatoir beslag vermelde maximale bedrag van 20.000 euro, heeft zij blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting.

Als de rechtbank het overwogene niet heeft miskend, is haar beslissing ontoereikend gemotiveerd omdat het oordeel van de rechtbank dat voldoende zekerheid is gesteld niet zonder meer begrijpelijk is. Naar volgt uit de bestreden beschikking heeft de officier van justitie immers aangevoerd dat het bedrag van 20.000 euro een te lage schatting is van hetgeen klager uiteindelijk verschuldigd zal blijken te zijn, terwijl voorts het door de bank op een aparte rekening plaatsen van dat bedrag er niet aan in de weg staat dat derden zich ook op dat saldo kunnen verhalen.¹⁰⁶

Een ander punt van discussie is de taxatiewaarde van het beslag. De beslagen voorwerpen worden door de dienst Domeinen getaxeerd ten behoeve van de verkoop. Nu kan de verdediging het met die waarden niet eens zijn, maar die discussie hoort niet thuis in het bepalen van het w.v.v. nu "waardering eerst aan de orde kan komen in het kader van de executie van de rechterlijke ontnemingsbeslissing."¹⁰⁷

Dit kan later wel aanleiding geven om de betalingsverplichting te verminderen in de matigings-/kwijscheldingsprocedure (zie paragraaf 17.6).

2.2 Juridisch kader

Artikel 94a Sv

1 In geval van verdenking van een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd, kunnen voorwerpen inbeslaggenomen worden tot bewaring van het recht tot verhaal voor een ter zake van dat misdrijf op te leggen geldboete.

2 In geval van verdenking van of veroordeling wegens een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd, kunnen voorwerpen in beslag genomen worden tot bewaring van het recht tot verhaal voor een naar aanleiding van dat misdrijf op te leggen verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

3 Ingeval van verdenking van een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vierde categorie kan worden opgelegd, kunnen voorwerpen in beslaggenomen worden tot bewaring van het recht tot verhaal voor een ter zake van dat misdrijf op te leggen maatregel als bedoeld in artikel 36f van het Wetboek van Strafrecht.

(...)

6 Onder voorwerpen worden verstaan alle zaken en alle vermogensrechten.

Artikel 94b Sv

Voor de toepassing van de artikelen 94 en 94a geldt:

1°. dat beslag op vorderingen wordt gelegd en beëindigd door een schriftelijke kennisgeving aan de schuldenaar;

2°. dat beslag op rechten aan toonder of order geschiedt door beslag op het papier;

3°. dat bij het leggen van beslag op aandelen en effecten op naam en bij het leggen en beëindigen van beslag op onroerende registergoederen de tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder wordt ingeroepen en formaliteiten in acht genomen worden welke ingevolge het Wetboek van Burgerlijke

¹⁰⁶ Hoge Raad 31-01-2006, ECLI:NL:HR:2006:AU4691

¹⁰⁷ Hof Den Haag 14-04-2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:1405

Rechtsvordering gelden ten aanzien van de mededeling of aanzegging van de inbeslagneming, dan wel de betekening van het proces-verbaal van inbeslagneming, de aantekening, inschrijving of doorhaling in registers en de betekening daarvan aan derden;

4°. dat bij het leggen en beëindigen van beslag op schepen en luchtvaartuigen formaliteiten in acht genomen worden welke ingevolge het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gelden ten aanzien van de betekening van het proces-verbaal van inbeslagneming, en ingevolge enige regeling inzake teboekgestelde schepen, onderscheidenlijk luchtvaartuigen ten aanzien van de inschrijving en doorhaling daarvan in registers.

Artikel 94c Sv

Op het beslag, bedoeld in artikel 94a, is de vierde Titel van het Derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van overeenkomstige toepassing, behoudens dat:

- a. voor het leggen van het beslag geen verlov van de voorzieningenrechter van de rechtbank vereist is, noch vrees voor verduistering behoeft te bestaan;
- b. een maximum bedrag waarvoor het recht tot verhaal zal worden uitgeoefend in het proces-verbaal van inbeslagneming of het beslagexploit dient te worden vermeld;
- c. geen overeenkomstige toepassing toekomt aan voorschriften omtrent termijnen waarbinnen na het beslag de eis in de hoofdzaak dient te zijn ingesteld;
- d. voor roerende zaken die geen registergoederen zijn en rechten aan toonder of order ook volstaan kan worden met het door een opsporingsambtenaar opmaken van een proces-verbaal van inbeslagneming en het afgeven van een bewijs van ontvangst aan degene bij wie de voorwerpen in beslag zijn genomen;
- e. het niet in acht nemen van termijnen waarbinnen betekening van het beslag moet plaatsvinden, buiten de gevallen van artikel 94b, onder 3°, geen nietigheid van het beslag meebrengt;
- f. geen overeenkomstige toepassing toekomt aan artikel 721 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering; de officier van justitie geeft, zo de hoofdzaak na het beslag ter terechtzitting ahangig wordt gemaakt, daarvan zo spoedig mogelijk aan de derde schriftelijk kennis;
- g. geen overeenkomstige toepassing toekomt aan artikel 722 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;
- h. op in beslag genomen roerende zaken die in bewaring worden genomen de artikelen 117 en 118 toepasselijk zijn;
- i. de beëindiging van het beslag met inachtneming van de bepalingen van dit Wetboek geschiedt.

Artikel 103 Sv

1 Beslag kan op grond van artikel 94a slechts worden gelegd of gehandhaafd krachtens schriftelijke machtiging op vordering van de officier van justitie te verlenen door de rechter-commissaris.

2 De machtiging wordt door de officier van justitie zo spoedig mogelijk aan de verdachte of veroordeelde, en zo het beslag onder een derde is gelegd, ook aan deze betekend op de wijze zoals voorzien bij dit wetboek of door de gerechtsdeurwaarder overeenkomstig de wijze van betekening van het verlov, bedoeld in artikel 702, tweede lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

3 Beslag op grond van artikel 94a kan in geval van ontdekking op heterdaad op vordering van de officier van justitie ook worden gelegd krachtens mondelinge machtiging van de rechter-commissaris. Door de opsporingsambtenaar wordt een proces-verbaal van de inbeslagneming opge maakt. Aan de verdachte of veroordeelde wordt een bewijs van ontvangst afgegeven. Zo het beslag onder een derde is gelegd wordt ook aan deze een bewijs van ontvangst afgegeven. De rechter-commissaris stelt de mondeling gegeven machtiging achteraf op schrift. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.

4 Het in het derde lid bepaalde is niet van toepassing ten aanzien van voorwerpen als bedoeld in artikel 94b.

Artikel 4:3 Beleidsregels tenuitvoerlegging strafrechtelijke en administratiefrechtelijke beslissingen 2021

Het uitwinnen van conservatoir beslag op grond van artikel 94a van de wet vindt niet eerder plaats dan nadat de betalingsplichtige in de gelegenheid is gesteld het verschuldigde bedrag te betalen. Het bepaalde is eveneens van toepassing indien het in beslag genomen voorwerp op grond van artikel 117 van de wet is vervreemd voorafgaand aan de tenuitvoerlegging van de strafrechtelijk beslissing door het CJIB.

De Aanwijzing inbeslagneming geldt niet voor conservatoir beslag. Hiervoor geldt de Aanwijzing Afpakken.

2.3 Bestanddelen

2.3.1 Artikel 94a, eerste lid, Sv

«In geval van verdenking van een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd»

Het mag niet gaan om een overtreding, het moet gaan om een misdrijf. En dan een misdrijf waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd. Vanaf 1 januari 2020 is dat 87.000 euro (artikel 23 lid 4 Sr).

De rechtbank oordeelde dat de verdenking van medeplegen van overtreding van artikelen 1.1.a. en/of 1.1.b. Wet op de kansspelen (Wok) kan worden aangemerkt als de in artikel 94a, lid 1 of 2 Sv omschreven verdenking van misdrijf waarvoor geldboete van vijfde categorie kan worden opgelegd.

Hoge Raad: Artikel 36 Wok kwalificeert slechts als misdrijf gedragingen in strijd met in artikel 1.1.a Wok neergelegde voorschrift "v.z.v. zij opzettelijk zijn begaan". De rechtbank heeft niets overwogen over de verdenking van het opzettelijk begaan.

Voor zover de rechtbank heeft geoordeeld dat vanwege economische delicten waarvan klager wordt verdacht een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd, behoeft dat oordeel nadere motivering. In aanmerking genomen dat uit artikelen 6.1.2 en 6.1.5 WED volgt dat ten hoogste geldboete van vierde categorie kan worden opgelegd vanwege economische delicten waarvan klager wordt verdacht, had de rechtbank nader dienen te motiveren waarom t.a.v. klager niettemin sprake was van verdenking van misdrijf "waarvoor geldboete van vijfde categorie kan worden opgelegd".¹⁰⁸

De klager is door het hof veroordeeld wegens overtreding van artikel 3 onder B juncto artikel 11, vijfde lid, van de Opiumwet, zijnde een feit waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd. De rechtbank stelde in een raadkamerprocedure inzake beklag over het gelede conservatoir boetebeslag dat de omstandigheden dat "het gerechtshof in de bewezenverklaring 'een grote hoeveelheid' heeft uitgestreep (...) en in de kwalificatie niet de zinsnede 'terwijl het feit betrekking heeft op een grote hoeveelheid van een middel' heeft opgenomen (...)" beschouwt "als een kennelijke misslag, nu uit de gebezigde bewijsmiddelen en de strafmotivering expliciet blijkt dat het gerechtshof klager heeft veroordeeld wegens het meermalen vervoeren van hoeveelheden van meer dan 500 gram hennep".

Hoge Raad: Het oordeel dat die misslag in dit geval evident is, is niet begrijpelijk. Ook niet als daarbij de door de rechtbank in aanmerking genomen bewijsmiddelen en strafmotivering worden betrokken.¹⁰⁹

¹⁰⁸Hoge Raad 11-05-2021, ECLI:NL:HR:2021:723

¹⁰⁹Hoge Raad 31-05-2016, ECLI:NL:HR:2016:1022

Een verdenking volstaat in dit geval. Wat hieronder dient te worden verstaan in opgenomen in artikel 27 Sv en nader uitgewerkt in het boek Bewijs in het strafrecht uit de Serie strafrecht.

«voorwerpen» en «in beslag worden genomen»

Zie de uitwerking in paragraaf 1.3.

«tot bewaring van het recht tot verhaal voor een ter zake van dat misdrijf op te leggen geldboete»

De geldboete is naast de taakstraf en de gevangenisstraf een hoofdstraf. Om te voorkomen dat tijdens het onderzoek voorwerpen van waarde zijn aangetroffen die de verdachte doet verdwijnen voor het opleggen van een geldboete mag via de rechter-commissaris een bewarend, een conservatoir beslag opgelegd worden.

Nu biedt het klassieke beslag geen grondslag voor een geldboete, alleen artikel 94a, eerste lid, Sv biedt die mogelijkheid. Dit is van belang te onderkennen en zo snel mogelijk het juiste beslag te leggen zodat 'bedrijfsongelukken' voorkomen kunnen worden.

Het hof legde een geldboete op ter hoogte van het klassiek in beslag genomen geld (een afroomboete). De geldboete was gekoppeld aan het gevonden geld. De verdachte werd veroordeeld. Maar er rustte geen conservatoir beslag op het geld (alleen klassiek) en het hof gelastte niet de teruggave van het geld.

Hoge Raad: er mag een geldboete ter hoogte van het beslag gelegd worden, maar de rechter moet een beslissing nemen over het klassieke beslag. Volgt teruggave.¹¹⁰

Let wel, de plicht tot teruggave in voormeld voorbeeld is een strafvorderlijke. De Hoge Raad haalde een 'koniijn uit de hoed' in diens overweging ten overvloede. Namelijk dat de beslissing tot teruggave niet uitsluit dat een terug te geven bedrag kan worden verrekend met een te betalen geldboete.¹¹¹

Hoewel de Hoge Raad geen grondslag geeft voor deze verrekening lijkt het gebaseerd te zijn op artikel 6: 69 van het Burgerlijk Wetboek: "Is de schuldeiser wiens schuldenaar door een hem niet toe te rekenen oorzaak verhinderd is na te komen, desondanks in staat zelf zich door executie of verrekening het verschuldigde te verschaffen, dan is hij daartoe bevoegd. "

Het openbaar ministerie als schuldeiser heeft het geld van de veroordeelde als schuldenaar onder zich en mag op grond van verrekening alsnog de geldboete verhalen.

Nu kan de geldboete gebruikt worden als (hoofd)straf, maar het kan ook dienen als een afroomboete. Dat is een verhoogde geldboete dat voor de invoering van de ontnemingswetgeving veelvuldig werd opgelegd om w.v.v. af te romen. De vraag is dan ook: mag de afroomboete nog steeds gebruikt worden nu het w.v.v. ontnomen kan worden via de ontnemingsprocedure? Ja.

---

¹¹⁰ Hoge Raad 05-11-2019, ECLI:NL:HR:2019:1592

¹¹¹ Hoge Raad 05-11-2019, ECLI:NL:HR:2019:1592

De Hoge Raad staat het gebruik van de geldboete als afroomboete nog steeds toe (in casu ging het om het afromen van 200.000 euro aan w.v.v.).¹¹²
De afroomboete is uitgewerkt in hoofdstuk 7.1.2.

2.3.2 Artikel 94a, tweede lid, Sv

«In geval van verdenking van of veroordeling wegens een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd»

Zie de uitwerking in het eerste lid. In afwijking van het eerste en het derde lid mag het hier ook gaan om een veroordeling.

«geldboete van de vijfde categorie»

Zie de uitwerking in het eerste lid.

«voorwerpen» en «in beslag worden genomen»

Zie de uitwerking in paragraaf 1.3.

«tot bewaring van het recht tot verhaal voor een naar aanleiding van dat misdrijf op te leggen verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel»

Menig witwaszaak eindigt met een ontnemingsprocedure. In artikel 36e Sr is de regeling inzake het ontnemen uitgewerkt. Dit is uitgewerkt in deel C.

2.3.3 Artikel 94a, derde lid, Sv

«Ingeval van verdenking van een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vierde categorie kan worden opgelegd»

Zie de uitwerking in het eerste lid. In afwijking van het eerste en het tweede lid gaat het hier om een geldboete van de vierde categorie. Artikel 23, vierde lid, Sr stelt dat het hier gaat om € 16 750 [Red: Per 1 januari 2020: € 21.750].

«voorwerpen» en «in beslag worden genomen»

Zie de uitwerking in paragraaf 1.3.

«tot bewaring van het recht tot verhaal voor een ter zake van dat misdrijf op te leggen maatregel als bedoeld in artikel 36f van het Wetboek van Strafrecht»

Van belang is dat dit type beslag bij alle soorten delicten mogelijk is, net als de geldboete. Dit in tegenstelling tot het beslag voor ontnemen dat alleen in geval van w.v.v. mag worden toegepast.

De enige eis is dat er schade moet zijn. Dat kan schade zijn veroorzaakt door vermogensdelicten, maar ook van geweldsdelicten, of welke delict dan ook. In de praktijk wordt dit nogal eens vergeten. De benadeelde partij mag een schadevordering indienen hetgeen inhoudt dat de officier van justitie hier-

---

¹¹² Hoge Raad 08-05-2012, ECLI:NL:HR:2012:BW3684

voor een machtiging tot het leggen van conservatoir beslag mag verzoeken aan de rechter-commissaris.

Het beslag blijft rusten op het voorwerp totdat onherroepelijk is beslist over de zaak en het toegewezen bedrag is uitgekeerd.¹¹³

De verdachte werd veroordeeld door de rechtbank voor openlijk geweld in vereniging gepleegd. Hij moest twee vorderingen van benadeelde partijen betalen ter hoogte van 4.326 euro en 500 euro, vermeerderd met de wettelijke rente.

Hof: In hoger beroep zijn de vorderingen van de benadeelde partijen in ieder geval tot de toegewezen bedragen opnieuw aan de orde, terwijl voorts de mogelijkheid bestaat dat het hof bij toewijzing van enig bedrag ter zake ook de schadevergoedingsmaatregel zal opleggen, en bij dit laatste tevens de betaling van de wettelijke rente over het toegewezen bedrag kan worden opgelegd. Het door de klager te betalen eindbedrag is daardoor (nog) niet te bepalen. Om die reden dient het bedrag onder beslag te blijven totdat onherroepelijk is beslist en uitgekeerd.¹¹⁴

De schadevoeging (artikel 51f ev. Wsv) en de schadevergoedingsmaatregel (artikel 36f Sr) zijn nader uitgewerkt in hoofdstuk 13.

---

¹¹³ Hof Amsterdam 09-12-2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:5694

¹¹⁴ Hof Amsterdam 09-12-2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:5694

Hoofdstuk 3 Conservatoir beslag: anderbeslag

3.1 Algemeen

3.1.1 *Achtergrond*

De mogelijkheid van het leggen van ander beslag (derdenbeslag) bestaat omdat criminelen vermogen via schijnconstructies probeerden weg te houden van de beslaglegger.

De wetgever: “Bij schijnconstructies worden voorwerpen verbonden aan een rechthebbende die een ander is dan de bij de ontneming betrokkene met het doel de uitwinning van die voorwerpen te voorkomen. Die ander beweert dan rechthebbende op het voorwerp te zijn. Indien tegen deze schijnconstructies niet kan worden opgetreden doet dat ernstig afbreuk aan de ontnemingsmaatregel. De betrokkene lijkt in de fase van de executie van de ontnemingsuitspraak de spreekwoordelijke kale kip te zijn waarvan geen veren te plukken vallen. In de voorfase wordt het voor de ontneming zeer effectieve middel van conservatoir beslag gefrustreerd. Voorgesteld wordt derhalve om in een dergelijk geval de voorwerpen die aan die ander zijn gaan toebehoren vatbaar te maken voor beslag en uitwinning.”¹¹⁵

Het doel van de schijnconstructie, van het inschakelen van een katvanger (een ander), is het bemoeilijken of verhinderen van de uitwinning van het voorwerp. Het doel kan rechtstreeks blijken, zoals uit een mededeling van betrokkene of de ander, maar het kan ook afgeleid worden uit de omstandigheden. Daarbij valt te denken aan het gaan toebehoren van het voorwerp aan de ander zonder dat daarbij sprake is van een reële economische transactie (betaling) of zonder dat aan de verkrijging een redelijk economisch motief ten grondslag ligt.¹¹⁶

De bankrekeningen zijn op naam gesteld van de minderjarige kinderen. Dit is een schijnconstructie om het verhaal op vermogen dat feitelijk aan de verdachte toebehoort te frustreren. In de overwegingen ligt besloten dat niet buiten redelijke twijfel is dat de tegoeden van de bankrekeningen aan de klagers toebehoren. Hetgeen de rechtbank heeft overwogen met betrekking tot de wetenschap van de minderjarige klagers van de schijnconstructie, kan buiten beschouwing blijven, omdat de rechtbank niet hoefde te onderzoeken of zich de situatie van artikel 94a lid 3 of 4 Sv voordoet.¹¹⁷

Een overeenkomst tussen een coffeeshophouder en zijn inkoper is alleen opgemaakt om daarmee de inkoper een legaal inkomen te verschaffen. Dit is een schijnconstructie, omdat de arbeidsovereenkomst niet als zodanig valt aan te merken wegens het ontbreken van een gezagsverhouding, terwijl partijen moesten weten dat een overeen-

---

¹¹⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2001–2002, 28 079, nr. 3

¹¹⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2001–2002, 28 079, nr. 3; Tweede Kamer, vergaderjaar 2009–2010, 32 194, nr. 3

¹¹⁷ Hoge Raad 23-02-2016, ECLI:NL:HR:2016:313